

M786

BOSTON MEDICAL LIBRARY
in the Francis A. Countway
Library of Medicine ~ *Boston*

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
Open Knowledge Commons and Harvard Medical School

<http://www.archive.org/details/desecretisnature00llul>

35956. 2hit

4/22/44 Hx

SACRIDO

ctoris Raymundi Lulii de secretis
nature siue de quinta essentia
Libellus.

De secretis nature libellus.

Incipit liber prime distinctionis secretorum nature seu quinte essentie sacri doctoris magistri Raymundi Lulij de insula maioricanũ, qui doctrinã eius extractionis & applicationis ad corpora humana ad opera terribilia cotius artis medicinę procuranda, & etiam metallorũ trãsmutationē referat, qui est imago oĩm librorũ super his tractantium.

CONTRISTATVS ERAT Raymundus & non modica desolatione repletus, quoniã tanto tẽpore laborauerat, vt sua per terrarũ orbẽ dispergeretur scientia, & inde modicũ effectũ consecutus fuerat, & etiã videns q̃ ab his a quibus honorari debebat deridebatur & deducebãt ipsum in ridiculũ & sibilũ. Et quia etiã videbat q̃ Ro. eccle. de sua cura & sententijs & postulationibus minime curauerat, taliter q̃ finis propter quẽ erant exhibita, minime sequebatur, & ideo ingressus desertũ moestus est & voce alta acclamare cœpit. De-

beo ne ferre labores & angustias & tribulationes propter artẽ & scientiã quã ipse exhibuit: eo quia reputabat tanq̃ stultus & fantasticus, & sic lamentabatur, & ululatu magno nauseabat anima eius. Egressus igit̃ quidã frater oratorij sancti Benedicti, deambulansq̃ per desertũ & orans, cum audiret vocẽ timuit, & arbitrabat̃ ferã esse, & silere incepit, stetitq̃ erectus & intuens respexit & didicit, q̃ vox hominis erat, & arbitrabatur ipsum esse vnũ ex fratribus suis. Qui cũ descēderet, vidēs q̃ habitus Raymundi non erat talis sicut suus, vidensq̃ sibi barbã prolixã obstupuit, eo q̃ nunq̃ viderat talem hominẽ in parte illa & dixit ei. Amice quid facis hic, & cur ploras? Rogo te si placet, dicas mihi. Respondit ei Raymundus. Amice dimitte me in desolatione mea, quoniã tu nequaquã mihi super hoc remediũ exhibere potes. Contristabor itaq̃ & lametari non desinã donec in desolatione mea moriar. Respondit ei Monachus. Deus & dñs noster Iesus Christus, in quo est perfecta cõsolatio te non deseret, sed circundabit te gaudio & letitia, nec non rebus his, super quibus lamentaris ipse qui dedit eis initiũ, dabit eis finẽ scđm q̃ tuũ cor glificit. Respondit Raymundus. Bene noui Christũ potestãtẽ habere super oĩm creaturã, vt per ipsum omnis creatura de tribulatione ad gaudiũ reuertat̃. Tamen q̃ creaturę aliquando sunt indispositę vt habituentur de tali gratiã, non

De secretis nature

vult eis deus talē gratiā facere, hoc quōd non ex parte dei, sed ex parte creaturę causatur. Respōdit ei monachus, Omnia sunt deo possibilis, vnde quis tu sis indispositus, potest te ab ista tribulatione liberare. Respōdit ei Raymundus, Iuxta dispositionē materię agit forma. Item potestas dei & sua iustitia cōuertunt, vnde dico quod in potestate ita est essentialē iustificare, sicut essentialē posse. Non igitur potest deus aliquid, quin possit cū iustitia, alias esset destructa vnitas essentialis potestatis & iustitię, ex quō quidē multa horribilia incōuenientia sequi possent, vnde dico, sicut deus creauit hominē sub ratione bonitatis, vt ratione bonitatis operaret bonū, ita creauit ipsum sub ratione liberi arbitrii, sub ratione cuius voluit, quod operaret libere, & ageret bene & libere. Alias em̄ si libere non operaretur, esset destructus in homine actus liberi arbitrii, & operatio bonum non haberet meritū, quia ex defectu liberi arbitrii esset in priuatione. & sic deus esset contra iustitiā, quod est impossibile. Ideo dico, quod me indisposito, vel quauis alia creatura deus non potest voluntatē eius adimplere. Istud namque non posse non ex parte dei principaliter insurgit, sed ex parte ineptitudinis creaturę, quę indisposita est, & insufficiens ad talem actū, vel gratiā recipere. Videns itaque monachus Raymundū sic loqui, intellexit ipsum habituatū de magna scientia cui dixit. Amice. In verbis tuis cognoui te habituatū magna scientia, rogo te vt referes mihi quis es, & quod est nomen tuū, & nomen patrię tuę. Raymundus autē recusabat, sed tantū fuit per verba monachi cōmotus, quod reseruit sibi nomen suum, nomenque suę patrię. Multo igitur gaudio affectus est monachus eo quod Raymundū viderat, quē tanto tempore videre affectabat. Et ait ei monachus iam diu est, quo ego audiui te magna sciētia esse peritū & arte, & etiā tuam artem multū proficere, maxime ad infidelium conuersionē, & etiā ad notitiā quę plurimorum secretorum nature, quę via medicinali, ac philosophia attingi possunt. Rogo te igitur Christi amore vt nobiscū magnā misericordiam facias, vt ex tua arte, siue scientia habeamus fructū, & vt facias nobis secretissimū compendium de infirmitatū remedijs, quoniā noueris nos hic diuersimode fore grauatos diuersisque generibus infirmitatū torqueri. Insuper si placet tibi vt per te reuelet si ars alchimie sit vera, an non, vt homines non cadant de honore suo ad paupertatē & vltimā desperationem. Nam finis artis tuę hec est, vt. scilicet extirpentur sectę & errores, ac etiā falsitates. Ait itaque Raymundus, Viginti septē anni sunt, quibus non cesso laborare, & lecturas maneriei diuersimode cōponere, sed tam modicos christi famulos comperio, quod iam nauseat anima mea super tanto labore sine vtilitate. Ait monachus. Video affectū anime tuę, quoniam vis vt tua ars per mundū diuulgetur, & omnes famuli Christi instruantur, qui postea discurrentes per ydiomata linguarū fidē Christi per mundū diuulgent. Sed si tu hoc, quod a te postulo, opere cōpleueris, ne dubites, quod scientia tua consecretur sine propter quę est. Nam & istud oratoriū erit forsan initiū illi-

Libellus.

us quod optas. Videns igit Raymundus gesta monachi, dicta ipsius im-
aginatus fuit, & postea intelligens bonū esse quod monachus postulauerat
opere cōplere ait ei. Valde quieuit anima mea super his que mihi locutus
es. Librū quē dicis tibi cōponā, iuxta cuius doctrinā non solū corpora hu-
mana miraculose sanabuntur, sed etiā ipsa metalla imperfecta in purū au-
rum & argentū conuertent. Quieuit tunc monachus ex eo quod Ray-
mundus intercessionem suam opere adimplere volebat. Et descenderunt in
monasteriū ibiq; morā traxit per aliqua tempora, & diuersa librorū vo-
lumina cōposuit, que verē Christi custodię cōmendauit, ac cui libet volu-
mini propriū titulū imponēdo. Et qm̄ liber iste in metallorū transmuta-
tione, & in medicinali arte rem secretiorē pandebat, ideo ipsum librū se-
cretorū naturę seu quintę essentię cognominauit, quia de quinque essentiis
rerum ad plenū in eo tractat. Qui nota sic inscribitur, quā accipit vna ab al-
tera, & ipsa mouet ab informatione, que administrat ei diuersimode, quā
vna informatione indiget dicta virtus in metallorū generatiōe, & eorū
transmutatione & in elyxir. Que quidem informatio accipitur per gu-
bernationem caloris.

 Eus gloriose cū tuę sublimis bonitatis ac infinite potestatis vir-
tute incipit liber secretorū, nature, seu quintę essentię, qui doctri-
nam dat eius extractionis & applicationis ad corpora humana
ad opera terribilia totius artis medicinę procuranda, & via phi-
losophica finiēda, qua occultata, & verē medicinę occultat, & etiā me-
tallorū transmutatio obstruit & referata quęlibet eorū referat, q̄ quidē est
imago oīm librorū super his tractantiū, quā deus gloriosus exhibuit no-
bis, vt corpus nostrū a corruptibilitate quantū foret possibile per naturā
vsq; ad terminū nobis cōstitutū a deo, & vt etiā ipsa metalla imperfecta
in perfectū aurū & argentū transmutent. Et qm̄ desideriū meū est vt arti-
stę huius artis deū cōtemplantes per bona opera potius deū intelligant, re-
colant, & ament, pauperibus, viduis, orphanis male habitibus sine precio
magnō vel minori succurrendo, & huiusmodi opera faciēdo, vt non si-
mus similes illi, qui dñi talentū ascondidit, & ad finē sibi cōmissum non
exhibuit, vt ait Mat. 26. cap. 10. Confidens em̄ in illo, q̄ inquit ad Moysem
Ero in ore tuo, & te doceā quid loquaris, hoc secretissimū secretorū archa-
norū archanū vobis viris euangelicis duximus declarandū diuina virtu-
te inspirante, & ipsius infinita bonitate iuuante, modicā de ipsis princi-
pijs & regulis, ac de ipsius nature discursu faciens mentionē. Cum em̄ de
oibus istis satis plene tractauimus in placenti visione, solū em̄ principa-
liter non curamus nisi de eius placita & cognitionis applicationis com-
modo, cuius ratione presentis libri exordium incipimus ad ipsum summę
metuendū, diligendū, recolendū & amandū.

¶ Ac liber iste diuidit in quattuor partes, in tres videlicet distinctiones
vel libros, ¶ In prima vtro parte ponimus intentionē & cognitionem

De secretis nature

eius, et extractione eius a quibuscunque rebus elementatis. ¶ In secunda proponimus modum praticandi & applicandi eam ad corpora humana. ¶ In tertia vero parte damus modum praticandi cum ipsa in metallorum corporibus, scilicet in eorum transmutationem in aurum & argentum.

¶ Item in prima distinctione duo facimus. Primo recitamus possibilitatem quinte essentie in genere. Secundo vero facimus quod prius dictum est. Prima ibi (Ordinur naq; tibi fili.) Secunda ibi. Non reputes nos mendacium pertulisse. &c. Et quia sacra scriptura est unum de membris theologice ideo in primis duabus distinctionibus ipsam ponemus, & in distinctione tertia verba philosophica adiungemus. Ordinur naq; tibi fili, quod necesse est tibi scire & intelligere proxima philosophorum principia a quibus petita ratio accipit radicalitate immediate, & ex quibus immediate, artista sua propria condiat instrumenta, & iam sic fit, quod per huius libri processum aliquo modo consistet declaratum. Tamen in hoc capitulo in summa vna breui enucleare proponimus & dicimus quod principaliter tria sunt principia, cum quorum cognitione artista huius artis operatur hoc quod vult tam in medicina quam in alchimica metallica & lapidifica ad componendum hoc quod vult, siue hoc quod natura elongetur. ¶ Primum namque principium est materia, quam artista huius operis oportet cognoscere, per quod quidem medicina vel lapis accipit substantiale esse, quia si materia est talis sicut postulat natura, erit forme acceptabilis, que per impressionis defectum elongari minime potest, quam quippe virtus ibi operatur, quod est medium principale inter dictam materiam & alteras essentias, sicut tibi per processum huius libri dicemus. Secundum vero principium est simplex valde respectu primi, cum sit primi medium, per quod quidem primum immediate habet perfectionari. Tertium vero principium est essentie quinte, a quibus virtutes septem dependunt, operative, informatiue in quibus essentis in inferioribus materialibus, que sunt mediate. Primum namque principium seu materia primi principii sunt argentum viuum cum omnibus metallis suis alterabilibus in illa albatatione quam in distinctione tertia reuelabimus. Item principium secundum, vel illius materie sunt limphę subtiles, in quibus resoluantur limositates primi principii in substantia mediocri & subtili materia, in qua vere minerales virtutes gescunt. Quippe materia tertii principii est nimirum essentialis existentibus virtutibus stellarum fixarum & non fixarum & earum aspectus iste per quotidianas influentias infunduntur in materia appropriata cum arte secundi principii, que immediate quiescit in virtute minerali tam in herbis & animalibus quam in metallis. Causat igitur secundum principium, & est conueniens receptibile, tertium, & omnium suarum virtutum descendentiu a celo, que sunt omnes rei generate perfectio & forma sicut li quida videtur per inherencia principia. Quod vero generat materialiter a primo, vnde exit virtus mineralis, que est essentia quinta elementalium, que est materia simplex / & hec vere perfectionatur in accipiendo formam per esse seu iam quintam celestem, que in ipsa influat & imprimat, igitur hec virtus

Libellus.

media grauida a virtute acuta artificialiter per materialē refluentiā pfectionalē cū suis virtutibus primi principij materiā ponit in esse pfecto per virtutē mediā mineralē, quę est cōmunis res lapidibus, & medicinis, et metallis, sicut plene tractauimus in nostro testamēto modo generali in parte prima in capitulo quod incipit Nunc fili mi obiectare poteris, &c.

¶ Referimus namq; tibi o fili mi, qd cū mineralis virtus sit cōmunis lapidibus, metallis & plantis. Ois em̄ differentia q̄ accipit vna ab altera, ipsa mouet ab informatione, quę administrat ei diuersimode, q̄ vna in formatione indiget dicta virtus in metallorū creatione, aut in generatione & eorū transmutatione in elyxir, quę qdē transmutatio, & informatio accipit per gubernationē caloris extrinseci, q̄ mouet mineralē virtutem informatiuā, querendo motū scdm̄ cognitā intentionē operari naturalis, sicut declarauim⁹ in testamēto, & inferius declarabit in. in. distinct.

¶ Preterea sumus de intentione vt breuiter tractemus super testm̄ & codicillū, q̄a req̄siti fuimus per dñm Regē Robertū illustrē. Itē reliqua vero intentio formationis qua dicta virtus mineralis indiget ad intentionē transmutandi metallorū materiā in lapides p̄ciosos sit cū magis lento calore extrinseci, & cū motu tardiori, qui format tā p̄ calore obrestē q̄ per cōmunē cōiunctę & diuersę, sicut declaratū in nostro lapidario extitit.

¶ Item reliqua vero formatio, qua dicta virtus indiget ad compositionem medicine, sit cum maiori calore, & cum repentino motu.

¶ Itē fili mi ignorare non habes virtutē, quę causat, quare causat per diuersorū triū principiorū cōiunctionē, & eorū deriuationē, cuius vero cognitio habet per effectū principalē, q̄ venit a quantitate, & a qualitate distincte, & etiā a motu cœli & stellarū, & rerū generabiliū & corruptibiliū motorū, & per eā informatarū. Non vero dicimus qd sit opus artiste operari cū figuris & cœli imaginibus per cognitionē suorū motū, sicut q̄ plures philosophi asserunt. Sed sufficit tibi habere cognitionē per influentiā caloris cœlestis informati per figurā cœli & stellarū, quorū rōe infundunt virtutes in materia apte appropriata, & illā recipit per naturalē artiste industriā cū resolutione, quę fit p̄ partē naturę similiter. Quę vero mutat durā materiā ad principij naturę sui ad finē, qd sit apta ad generationē ad recipiendū virtutes in aquis infusas fortij mineraliū virtutū, si cui ipsam & accipit & recipit virtutē informatiuā embriōis. Et in isto passu philosophi fuerūt illusi ad illorū reprehensionē, q̄ cognouerūt quōd cœlestis virtus sit nimis cōmunis om̄i elem̄tate naturę sua magna nobilitate om̄i tpe determinationē accipit, quō in rebus mixtis influūt tantū per artē sicut p̄ naturā, & hoc q̄ppe sit rōe virtutū naturalij, quę sunt sibi subiectū & propriū retinaculū tali modo, qd scdm̄ pp̄rietates materie, & eius speciem proprie recipiet equinam virtutē, qd post talia cōdit per naturam, quę pro miraculo reputantur.

¶ Itē noter glibet artista, qd natura operari non potest nisi ad minimarū

De secretis nature

Successione, nec etiã potest recipere aliquas virtutes nisi successiõẽ suę operationis, nec etiã possunt simul, nec cõstellatiões possunt sufferre alicuius spalis stationẽ punctuam in terta virtute, quę cõfestim non diuersificetur, etiã dato qđ possit. Tempus quẽ cõstellatiõis est ita minimũ ratione circulorũ reuolutionis: qđ ante transit de vna virtute in alterã. Cur qđpe non sit cognitio suorũ motũ: in qualitate & qñtitate: immo parte faccurrimus ad accipiendũ & venandũ virtutes iam dictas coelestes: cum sint cõmunes oĩbus rebus inferioribus: & illas quoq; includimus in aquis grauidis ex virtutibus mineralibus ad hunc finẽ: qđ in tpe modico possimus exhibere multas virtutes & infigere in hoc qđ elyxir: vel medicina humana: vel lapis preciosus venit ad terminũ: & cũ dicta virtus cõmunis quę in antea fuit atq; deuenit de coelo per cursum nature in materia primã: admisit de sua ppria virtute in multiplicatione luminaris terrestris uaporabilis sublimati cũ ingenio artificiali: cũ igne & diminutiõẽ ipsa p virtutẽ post instictu naturali attractiuo virtualitẽ recipiet reliquas potentias terribiles: qbus implet causa inuacua: & ingrediunt p influentiã penetratiã subtile in alijs potẽtijs in spiritali materia subtiliata in simplicitate per ingeniu nature: & artis restauratiõẽ.

¶ Itẽ intellige: qđ ista attractio virtutũ simpliciu sit simul virtutibus materialibus: qđ ex eo operamur in locis materialibus nullo possunt tpe attrahere nisi cõcordãtes materias: & similes i materiali natura. Sed in tm̃ inquãtũ opamur: & simpliciter in descensu cũ impressiõẽ: & virtutis influentiã in dictis materijs: descendendo iã sic qđ non sit in tm̃ diuisa: & hoc p magnã & potentẽ subtilitatẽ realiũ entiu coeli & planetarũ. Per quã vero accipiãt generalẽ virtutẽ & cõmunitatẽ in natura inferiori vsquequãq; influent & in determinata materia. Tunc vero accipiunt certã determinatiõẽ p causam cõsiderationis: quę accipit p materialia: quę retinet illas sicut spiritus aie. Et tũ: sequẽdo virtutẽ sui generis scđm meritũ materię: in qua influunt. Et pp̃ hoc Basiliscus interficit: & fulgur numos liquefacit sine burse lesione: totũ aut hoc non est: nisi qñtẽ essentię cõgregatę & receptę in vnũ iã natę i simplici materia elementorũ: scđm qđ materia unius elementorũ dñat super alterũ: scđm qđ coadunãt p virtutes iã dictas operatiuas cũ essentijs qñtis elementorũ in certa & propria determinatiõẽ potestatis: vt patet in basilisco & fulgure qbus virtus est altioris elemẽti simplicissimi in materia simplici: in qbus dictę sextę virtutes infundunt: & ideo interficiunt subito etiã medicinę cõpositę in subtili & pportionata materia dictis virtutibus in instati vel qñs mutant corpa humana: vel metallica: & hoc rõẽ supradictã pbat: sed super basilisci naturã multa philosophorũ cõsiderauerũt in metallis operari cũ materię subtiliatiõẽ: & peneratione: & retentione: & inspissatiõẽ dictę essentię quintę intus in materia metalli: vt ex ipsa fiat elyxir: quę vera fuit in hoc. & c.

¶ Verũ tam: filli mi triplicẽ cõsideratiõẽ in principio scđi habemus,

Libellus.

¶ Primo in medicina humana. ¶ Secdo in metallorum transmutatione.
¶ Tertio in lapidib⁹ preciosis. ¶ In primo em̄ non cōsideramus nisi aq̄s
aereas, in duobus verō vltimis aereas & terreas. ¶ Consideramus tñ speci-
fico modo, vt patet p̄ eorū libros. s. lapidariū & testamentū & codicillū,
vt infra videbit̄ in tertia distinctione, q̄a vnus sunt nature, q̄e in terra
mittunt̄, & alterius q̄e ad aerē ponunt̄. Quē vero in terra mittunt̄, ha-
bent virtutē fixatiuā & coagulatiuā. Et aque aereę habēt potestātē indu-
rari & coagulari, ita in elyxir sicut in lapides preciosos, scdm̄ q̄ p̄porti-
onā materia vel ad elyxir vel ad lapides iam dictos, & quo ad induran-
dum, fixandū, vel coagulandū, indigent forti virtute minerali sine aliq̄
ignitōe multiplicata per cōlestes virtutes, q̄e habēt virtutē cōstrictiuā,
& imitant̄ p̄prietatē materię & loci, ideo ponunt̄ & inhumanē in loco
terrestri, q̄a nullius alterius elemēti locus ita cōpetit, per experientia em̄
videmus, q̄ radij corporū cōlestiū non ita vniformiter congregant̄ sicut
sūt in terra. Tanta est igit̄ virtus radiorū corporū cōlestiū; q̄ influunt in
terrā, q̄ per vim ipsa tm̄ rerū terribiliū est p̄ductiua, q̄ narrari non po-
rest, p̄pter hoc q̄ est receptiuū, cōstrictiuū, firmatiuū, generale oīm illorū
vniformiter in figuris, & formis diuersis subtilibus cū informatiua ad
iutorio, q̄ sol eis dat virtute suę circulationis & sui motus, q̄ est princi-
pale informatiuū immediate rotius nature inferioris, q̄e in partes tres
diuidit̄ principales. s. animalē, vegetabilē, & mineralē sicut declarauimus
in pluribus libris, & potissime in libro de intentione alchimiatarū & co-
dicillo. ¶ Et p̄pter hoc cū terra sit locus, in quo radij oēs stellarū influunt
virtutes p̄prias, & in quo cogant̄, p̄ quos influunt in ipsa p̄prias virtu-
tes operatiuas, & viuificatiuas, sicut suarū sperarū centrū & retinaculū
principale suarū virtutū in curia scita cū oībus suis partibus, & iam pars
illa, q̄e mortua est ad vitā reuertit̄ per partes coniunctiuas cū cōlesti vir-
tute & eius spiritus. Et quidē plus etiā dicimus, q̄ quō aque nostre in ter-
ram ponunt̄, sicut tibi dicimus, ipse trahunt suis p̄prias virtutibus vires
terre, quas vero accepit a cōelo cū sua virtute p̄pria plus de duobus archi-
p̄iectionibus, sicut ferrū trahit̄ padamanē, & hic retinet̄, quia p̄prias
cōlestis est virtutis, q̄ quanto descendit in terrestri elemēto tanto crescit
per terrā per spiritū increscendi, & per spiritū per cōdensationē vsq̄ in-
uenitur primū in retinēdo cū spissationē, cū hoc certū sit q̄ nullū terrestre
corpus existens in sua solidatione p̄prie non est aptū ad recipiendū vir-
tutē, nec illā retinere, sicut refert donec q̄ ī medio essentiali, quod est spi-
ritus, q̄ est subiectū anime & a corpe primo acciperet taliter q̄ dissoluat̄.
¶ Postea trahit̄ spiritus eius a ventre eius, qm̄ ita postulat ratio nature,
et p̄pter hoc tñ p̄ nos per artificii simile nature materia p̄pria & altissi-
mo spiritu, in qbus virtutibus habēt retinaculū corpis in spiritu p̄resolu-
tionē trahunt̄ & apprehendunt̄ cū nostro spiritu, q̄ intus est in vitio, & in
humato in terra cū suo p̄prio appetitū cū cōdensatione, & cū tali spiri-

De secretis nature

tu congelamus argentum viuum vulgi in probatum argentum tam bonum, sicut de minera sine attendendo ignis calorem, qui dicitur communis, sicut declarauimus in libro, qui dicitur experimentorum qui liber est principalis, & clauis omnium librorum, quos vsq; ad istum composuimus in hac arte. ¶ Intellige igitur fili mi, quid potest ipse facere cum sua constrictione in alijs materijs, cum sine igne nobilificat argentum viuum, quod est communis & rudis substantię per transgressum eius per medium ratione medię naturalis. Et cum hoc sufficit tibi modus generalis, aquarum tam vegetabilium quam mineralium ad medicinam humanam & lapidem philosophorū, & lapides preciosos, & hec est regula generalis.

¶ Dicto de intentione & cōsideratione quintę essentię rerū, nunc dicendum est de eius extractione. Et primo a quinta essentiā vini incipiamus, cū ipsa sit virtus, p quā oīs huius libri adimplet operatio. Hoc est, in quo oēs laborauerūt ingrentes rem creatā aprā ad finē, q̄ principaliter possit humanū corpus a corruptibilitate & a putrefactione seruare & diminutione, q̄ hoc est qd̄ oēs naturaliter affectant nuncq; mori. ¶ Secundario vt magisteriū transmutationis metallorū & lapidū sit scdm̄ rei veritatē reuelatū, cū in gnta essentiā vini cōsistat totū. Nam & ait Paulus de hoie dicens in epistola ad Chorynthios. Nam & qd̄ sumus in tabernaculis nostris nisi iugū miseriarū, sex infirmitatibus, eo q̄ volumus expoliari, & esse cū Christo. Hęc Paulus. Qm̄ pauci philosophi puenerūt ad notitiā reitalis & eiusdē, & ratio huius est, q̄ medici & philosophi, nostri tps nihil faciūt nisi pecunię desiderio, & ad finē honoris, quare deus nequaq; vult hoc sibi cōferre, cū sibi sint cōtrarij p avaritiā & largitatē. Sed inq̄ noster philosophus & veridicus Paulus ad Hebręos capto q̄rto in fine. Cōstitit utū est hoīem semel mori, seq̄tur q̄ fantasticiū est querere rē ad corpis hoīs ppetuatōnē, maxie q̄ Genesis capto sc̄do, inq̄ deus. Ne forte adā mittat manū suā & comedat de ligni vitę fructu, & viuat in eternū, emittit igit̄ deus ipsum de paradiso, &c. Et subdit. Et collocauit deus cherubin flāmeū gladiū atq; versatilē habēs in custodiā ligni vitę. Eset igit̄ fantasticiū affirmare, q̄ deus daret ei rē vt ppetuaret̄ extra paradysum ex quo phibitū sibi extitit. Hoc autē fili mi ex sacro textu ineffabilē teneamus, q̄ deus vniciq; terminū vitę prestat, q̄ nullo ingenio humano peransiri potest, vel quocūq; eius subsidio Iob dicēte. Breues dies hoīs sunt & numerus illorū apud te est. Posuisti terminos eius, q̄ p̄teriri non poterunt, ergo querere subsidium ad vitę terminū plangandū fantasticiū est & inane. ¶ Restat igit̄ rem querere, que cetera terminū vitę nostre possit corpus nostrū a putrefactiōe seruare, et infirmū curare, & deperditū restaurare donec veniat vltimata mors in termino p̄fixo ab altissimo creatore deo. Ratio nāq; naturalis nobis demonstrat, q̄ corpus hoīs potest p rem minus

Libellus.

corruptibile a corruptibilitate cōseruari aut ab infirmitate sanari, quā partē magis corruptibile cū corruptibilitas, & etiā defectus & perfectio contrarient, nam vno simili addito sibi simili, facit magis simile. Nulla igitur res, quę ad non esse habeat inclinationē, cōseruari potest per cōsimilē rem. Sed quęrēda namq; est res quę ad se habeat inclinationē, vnde quanto magis res inclinationē habet ad esse, tanto minus habet in se de cōtrarietate & corruptione, sed nulla talis medicina multis reuelata est, in qua sit tanta perfectio appetitus ad esse, q̄ quantū miraculose effectū faciat mirabile in humanis corporibus, quod reputatū quasi ad miraculū. Sed nulla medicina de mundo hoc poterit nisi nostrū menstrū vegetabile coeleste animal, dicitur quinta essentia, nam carnes a corruptione cōseruat, elementatiua cōfortat, iuuentus pristina per ipsam restaurat, spiritum viuificat, crudū digerit, rarū indurat, induratū rarificat, macrum pinguat, pingue debilitat, inflāmatū infrigidat, infrigidatū inflāmat, humidum desiccāt, siccum humectat quoquo modo, vna & eadē res contrarias potest operationes, solus actus vnus rei diuersificat scđm naturā recipientis, sicut calor solis, qui cōtrarias operationes habet, galutū desiccāt, & ceram liquefacit. Actus tñ solis vnus est in se, neq; quantū in se contrariatur. Item filii mi dictum fuit supra, q̄ spiritus iste in subtili materia eleuatus, appetitum habet ad hanc complexionē, vel ad illam, quia per philosophos prima materia esse rerum asseritur. Namq; sicut forma vniuersalis habet appetitū ad omnem formam, sic quinta essentia ad quācūq; complexionē, ex quo euidenter patet q̄ quinta rerum essentia illius dicitur esse complexionis cui adiungitur, sicut si calidis adiunguntur calida, fit in eodem gradu & fortiori propter subtilē materiā, in qua sua forma, & actus eleuati sunt cum quib⁹ ita operatur, sicut basiliscus & fulgur, de quibus supra diximus. Hanc vero naturam aliqui dixerūt non esse calidam, nec humidam, nec frigidam, nec siccā, ex eo quia de sui natura cum omnibus concordantiam habet, qui vero in hoc errauerunt, contra quos nos formamus hanc rationem. Omne quod est, aut est intellectuale, aut sensuale, sed q̄nta essentia natura est, ergo. &c. Non est intellectuale, cum in rebus vegetabilibus non sit intellectuale, nec in mineralibus, est igitur sensuale, sensuale vero omne est compositum ex quattuor elementis, & quia compositum ex quattuor elementis, oportet q̄ in quolibet elemento elementa sint actu, alias enim elementa non erunt composita, nisi ex accidentibus elementorum, & sic indiuidua erunt accidentia & non substantia, aut erunt composita, ex alia substantia præterquā elementorum, quod est impossibile. ¶ Præterea esset possibile, q̄ actus alicuius accidentis inseparabilis esset sine subiecto proprio in aliquo indiuiduo, sicut caliditas ignis: q̄ in indiuiduis impossibile est existere sine proprio subiecto suo, & hoc est impossibile. Est igit̄ q̄nta essentia cōposita ex quattuor elementis, & in ipsa sunt actualit̄ oia elementa cū oibus suis actibus.

De secretis nature

Sed oia in ipsa sunt aggregata in tam subtili materia, & in forma tam subtili, & tam simplicitati p̄p̄inqua respectiuo modo, sicut in oculo ba-
silisci, vt per experientia patet in curatione morborum, & in metallorū
transmutatiōe, & in preciosorū lapidū cōfectione. ¶ Non autē fili mi in-
telligas solū de vna specifica nos hoc dixisse, sed in generali de quibuscunq;
quinq; essentij, iuxta suū modū & operatiōnē. Hanc vero naturā philoso-
phi fili mi vocauerunt cœlū, qm̄ sicut cœlū influit in nobis aliqñ calorē,
aliqñ humiditatē. &c. sic quinta essentia in corporibus humanis ad arti-
ste placitū. Et quidā naturā istā ad vnū contractā dixerūt menstruū, quia
menstrui proprietatē retinet, vt in libro tertio dicemus. Scimus nāq; istā
naturā modernis esse occultā, & ipsos pœnitus de eius veritate nihil per-
pendere. ¶ Huic vero cœlo applicamus stellas suas, que sunt plantę, lapi-
des, & metalla, vt cōmunibus oibus in nobis vitā & salutē. Fili mi hanc
naturā princeps medicorū hypocras scire medicis premisit dices in p̄gno-
sticis. Est etiā quoddā cœleste, qđ ipsum medicū p̄uidere oportet, cuius
si tanta sit prudentia, sit admirabilis nīmīq; stupendū, non ne illius est
vt fieri rerū periculū omnino prohibeat, aut salutē cōpetenti adminicu-
lo tolerabilius faciat, quasi dicat, qđ sic. ¶ Certē fili mi verū dixit hypo-
cras, qđ futurū periculū euitari potest a corporibus, ex eo qđ oēm incor-
ruptibilitatē, ex qua infirmitas puenire potest expellit & humores ine-
quatos equat. Aut postq; infirmitatē p̄p̄exerit, cōpetenti adminiculo ad-
ministrato tolerabilius facit, qđ infirmū liberat deus. ¶ Pręterea Fili mi
admirabilis est sapientia magistri hanc naturā cognoscentis, qđ cum hac
natura talia opera in medicina condit qđ videat miracula facere. ¶ Gale-
nusem veritatē huius narrare noluit, qđ ipse dixit aeris dispositionē nos
continentis, vt videt in glos. prognostice. His etiā modernis reuelata est
hec natura per Ioan. damascenū in libro de simplicibus medicinis in prin-
cipio dicentē. Nulla est causa querēda nisi a cœlo, sed a quo cœlo assigna-
re noluit. Sed solū tibi fili hoc est per nos reuelatū, vt deū intelligas ames
& recolas, & sis memor finis tui, oia ad honorē & laudē dei applicādo.

Hec est pars secunda prime distinctionis seu
primi libri, que docet trahere quintā essentia a plantis, & primo a vino
vnde incipit canon primus, qui intellectu regulat in hac operatione.

Non reputes nos mendaciū dixisse in hoc, quod de quinta essentia
premissimus. Quare fili scias: qđ nullus modernorū sciuit nec ad
eius peruenit notitia: nec vidimus in diebus nostris: qđ quis intel-
ligeret de hoc qđ scilicet de secreto & magisterio eius. ¶ Igit̄ in
nomine dñi nostri Iesu Christi. Accipe vinū rubū vel albū: & sit de me-
liori quod poterit reperiri: vel salte capias vinum: qđ non sit acetosum
quo vis modo: neq; parū: neq; nīmīū: & distilla aquā ardentē, sicut con-
suetū est per cannas brachiales gr̄is: & postea rectificā illā q̄ter ad maiore

Libellus

rectificationē. Sed dico tibi q̄ ter sufficit rectificari & bene claudere, vt spiritus cōburens non exalet, quia in hoc q̄ plures errauerūt vsq̄ ad septies arbitrātes rectificari. Est aut̄ tibi fili mi signū infallibile, postq̄ videris, q̄ zuccharū madefactū in illa positū ad flāmā cōburat similiter aqua. Postq̄ aut̄ sic habueris aquā preparatā, tu habes materiā, de q̄ quinta essentia trahit̄ ad actū, quę est vna principalis, de qua intendimus in libro hoc. Accipe igit̄ illā, & pone in vase quod circulationis appellat̄ vel in pellicano, quod dicit̄ vas hermetis, quorū forma inferius apparebit, & claudere fortissime foramen cū olibano, vel mastice molli, vel viua calce mixta cū ouorū albumine, & ponas in fimo calidissimo per sui naturam, aut in vinacia, quibus nullus calor per accidēs attribuit̄, qđ fili facere potes, si in quantitate magna posueris de quilibet istarū rerū ad angulum domus: quę quantitas sit. xxx. onera gerularia. Hoc esse oportet vt calor nō deficiat vasis, qđ si calor deficeret, corrūperet̄ aquę circulatio, & quę querimus non fieret, si non calor cōtinuus ei administratus fuerit per cōtinuas circulationes. Nostra. s. essentia separat̄ in colore coeli, quod videre potes per diametralē lineā, quę partē superiorē, s. quintā essentia diuidit̄ ab inferiori. s. a facibus, quę sunt in colore turbido. Est aut̄ natura ista quasi incorruptibilis & immutabilis, ex eo quia ad tantā glorificationē deueniet. ¶ Nam & ita habet respectū totius corporis mundi, illo modo q̄ per artificium mutari potest natura.

Canon secundus, in quo continetur scientia, qualiter nostra quinta essentia ab artifice cognosci potest.

¶ Facta per multos dies in vase circulatione inferius descripta, aut in vase hermetis cōtinuatio circulationis aperies foramen, quod cū dicto clausore obstruxeris, & si odor supra mirabilis exeat, ita qđ nulla mundi fragrantia ei cōparari valeat, in tñ qđ vas positū ad angulū domus miraculo inuisibili trahit̄ oēs intrantes, aut vase posito supra turrim trahit̄ oēs aues, quibus oibus odor nares attrigunt, ita qđ circa se ipsum stare faciat, tunc habebis fili nostrā quintā essentia, quę aliter dicit̄ mercurius vegetabilis ad tū libitū, vt applices in magisterio metallorū transmutationis. Quod si non inueneris influxū attractionis reclude vas vt prius et pone in loco prius assignato, & stet ibi donec consequaris signū predictum. Hęc vero quinta essentia sic glorificata non habebit illū odorem nisi corpus sit dissolutū in ea & illū ardorē in ore tuo sicut aqua ardens, hęc quidē vocat̄ a philosophis clauis totius artis philosophię; & tam cœlum qđ nostra quinta essentia, quę eius adiutorio venit ad tantā sublimitatē nobili forma sunt impleta, & subtilissimā materiā habent; vt per se solū: & cum stellis terrenis: quas supra diximus; faciat operator huius operis miracula supra terram.

Canon tertius quāliter nostra quinta essentia seu vegetabilis mercurius haberi potest sine magnis expēsis p̄ his qđ altissimā paupertatē obseruat.

De secretis nature

¶ Concreauit altissimus non solū in aqua ardenti, sed in omni planta, lapide, & metallo quintā essentiā q̄ndā durabilē atq; mirabilē, atq; etiā in animalibus, serpentibus, &c. Aperi igit̄ fili intellectu, & intelliges veritatem, q̄a res generabilis & corruptibilis statim destruit̄ postq; corruptionis rei & elementorū cōtrarietate exalat. Nam hoc signū a vino accipere poteris postq; cōuertit̄ in acetū, q̄a ab ipso aqua ardens distillari neq; nec p̄ cōsequēs q̄nta essentia, cū q̄nta essentia, cū aqua ardētī & spiritu cōbustibili trahit̄, quē q̄nta essentia dum est in vino vinū in sua virtute existit, s̄ in aut̄ conuertit̄ in acetū, & sic de alijs similibus istis, trahas ergo quintā essentiā cū aqua ardenti, simul per cannas brachiales, vt supra dixim⁹ ex quocūq; vino, q̄uis turbato & feruido, prererq; ab aceto, cū in aceto non est aqua ardēs, nec per cōsequens, q̄nta essentia. Nam summa cautela est tibi fili talia vina pro modico precio, quē inueniunt̄ habere, & facere vt supra, q̄a quinta essentia, quē quasi incorruptibilis est propter malā vini cōplexionē non corrumpit̄, modus namq; primus & oim̄ principalis est, quē tibi superius nominauimus. Secūsus est verus, & capias ampullā cū collo longo, & ex dicta aqua ardētī imple duas partes & gira collū ampullę claudēdo prius ipsum cū cera, vel dicto clausorio ac deinde sepelias eam totā in loco superius deputato. & stet ibi donec cōsequaris signū p̄dictū, quā trahas perforando collū ampullę. Caueas tū in attractione eius a vase, qm̄ statim misceēt̄ quinta essentia cū fēcib⁹ si forte suauiter non eleuata est a loco circulationis per artificā deputatū.

¶ Hęc vasa sunt illa, quē tibi superius nominauimus, ex quibus fit magisterium, quē vltra rostrū impleri debent aqua ardētī, & vasa ista habēt formā cubitalē in longo & in amplo mensurā vnus palmi, & sint integre facta & solida.

¶ Canon quartus qui docebit te extrahere quintā essentiā ab omnibus plantis fructibus & radicibus & carnibus ouis & sanguine.

¶ Est aliud ex secretis nature, vt tu fili scias trahere q̄ntā essentiā ab omnibus plantis fructibus radicibus carnibus animalū & ouis, & auis, & sanguine. &c. Capias igit̄ quācūq; rerū volueris, & teras bene fortiter in mortario, & pone ad putrefaciendū in vase per quadraginta dies potestea extrahas, & distilla aquā per elembichū ter vel quater, sic aquā ardentē fecisti, & in quolibet supradictorū vasorū pone ad circulandū, donec signū consequaris odoris prius iam dicti, aut fili trahasa quacūq; istarū rerū quattuor elemēta & aerē, & ignē pone in vasis iam dictis, & fac circulari, donec cōsequaris signū p̄dictū, grandissimū enim est op⁹ factū in magisterio medicine. Oēs iste quinque essentię sunt quo vis istorū modorū extractę, in millecuplo em̄ plus operant̄ q̄ earū medicine ante earū extractionē taliter q̄ pro miraculo repurat̄ apud vniuersum orbē. Nihil quippe in omnibus quinq; essentijs adimus. s. in earū extractione nisi q̄ per nouum artificium superflua debemus remouere.

Libellus

¶ Canon quintus, qui docebit extrahere quattuor elementa ab omnibus rebus. s. plantis, animalibus, & metallis.

¶ Cum præmittamus pro modico tibi reuelare secretū. s. qualiter poteris elementa ab oibus rebus. s. metallis, plantis, & animalibus extrahere, & regula generalis est q̄ illa, quę de plantis terenda fuerunt terant̄, & post contritionē ponant̄ in vase vitreo in fimo equino ad putrefaciendum per mensem cum dimidio, quo transacto pone super vas caput suum, & distilla aquā per balneū maris, quod tibi inferius reuelabimus per figurā vnā, quousq̄ per balnei distillationē plus noluerit distillare, tunc temporis extrahe cucurbitā a balneo, & reuera aquā, quā distillasti super feces, & gira bene cū sigillo, & claude & pone ad putrefaciendū p̄ decē dies, postea extrahe, & pone desuper caput alembichi, & distilla per ignem cinerū, quousq̄ noluerit plus per illā distillationē distillare. Tunc fili mi scias, q̄ tu habes extracta duo elementa ad partē, nunc igitur vt diuidas illa, quę sunt aer, & aqua facies sic. Tu fili mi aquā illā quam per scđam distillationē distillasti accipe & pone in cucurbitā distillationis, & reponē caput alembichi & distilla in balneo, & illud quod distillaue- ris non est nisi aqua, qm̄ per illū gradū caloris nihil aliud exit. Nā ignis balnei dicit̄ ignis primi gradus, & ignis cinerū dicit̄ ignis scđi gradus, & ignis ardens dicit̄ ignis tertij gradus. Fili valde vtilis est ista scientia graduū ignis ad ista cognoscenda potissime in metallo propter caloris confusionē, & tunc fili aer manet in fundo vasis, q̄ non valuit per calore n̄ scđi gradus exire, & tunc reponē ad partē, & reuera aquā, quā ab aere extraxisti super feces, & fac sicut prius & pone ad putrefaciendū in fimo per tm̄ tempus, sicut de aere fecisti, & pone ad distillandum in igne tertij gradus, & da sibi ignē, donec totus distillet, & post hoc reuera ad distillandum in balneo, & exhibit aqua, & ignis manebit in fundo vasis, q̄ non valet per illū calorē exalare & serua ad partē. Hęc quę tibi diximus de oibus vegetabilibus intellige quę in succo abūdāt. Et sic quoq̄ facies in metallis prius eū nostro menstruo illa resoluerē facies sub fimo per vnā ebdomadā, & q̄ menstrū sit acutū cū vegetabilibus, aliquibus illorū, quę inferius in questionario dicemus. Postq̄ vero fili metalla fuerint dissoluta pone ad distillandū in igne primi gradus & exhibit menstrū, & manebit calx metalli in fundo. Post hoc vero reuera super feces metalli de nouo menstruo ad pondera metalli, & pone ad putrefaciendū per mensem cū dimidio, & post hoc distilla sicut fecisti de vegetabilibus, sed qualibet vice addas nouū menstrū super feces. Fili multe fuerūt opiniones philosophorū in extractiōe elementorū a mineralibus, sed hic ponere non curamus, quia diuersimode tractabimus in tertio libro.

¶ Fili multi philosophorū in aqua forti cōmuni facta ex vitriolo & sale nitro sua corpora metallorū dissoluebant, & per euaporationē trahebant aquam illam, & calx corporum remanebat infra vas, & postea cū

Canon
sextus

De secretis nature

aqua dulci cōmuni illā abluēbāt, & per euaporationē trahebant aquā illam. Et post illā calcē cū menstruo dissoluebant ad opera sua, quę non scdm qđ cōpetebat sequebat finē optatū. Ratio huius est, qđ dissolutio, quę fit cū forti aqua non est talis, sicut natura postulat, & qđ etiā illi, qđ talia fecerunt ignorauerūt vegetabilia nostrū menstruū acuentia, & etiam ignorauerūt aquā mercurij vulgi, quā in cōpendio missam regi Roberto reuelauimus, qđ cōpositū est super testamēto & codicillo in parte illa, quę tractat de cōpositiōe margaritarū sic conditarū. &c. Sed fili tibi reuelabimus in hoc capitulo calcinationes, in qua nullū metallorū amittit de specie, & menstruū infra modicū tempus ipsūm resoluet. Et magisteriū huius secreti tale est, qđ tu fili capias aurū vel argentū in tenues laminas redactū, & accipe particulā cū tantūde de argento viuo vulgi, & pone ad ignē lentū, & cū fumauerit mitte laminas, & moue cum ligno, & post hoc mitte in gazola in aqua quę sit frigida, & si talis fuerit pasta, qđ frangat ad modū metalli campanarū, nisi reuertat massa alē bichi, & dimitte euaporari plus de argento viuo, & iterū mittat in aqđ, & postquā dura fuerit, sicut dictū est, pone pastā in galaiade vt diximus cum quarta parte sui salis cōmunis & cōtere fortiter donec pasta, & sal totū videat sal nigrū. Accipe igit fili istud sal, & pone in sublimatorio si volueris seruare argentū viuū, qđ si non, pone illum in quadā gazola, quę ignē sustineat, & da sibi ignē donec videbis, qđ totus mercurius exalauerit, vel sublimauerit. Postqđ vero hoc cōpleueris mitte istud sal in altera gazola, & superpone de aqua feruentissima, scdm qđ tibi visum fuerit, & misce cū quodā ligno, & sal fundet & vertet in aquā nigrā, quam quiescere dimitte, & post illā extrahe & mitte passim euertendo, donec rota euersa fuerit, & calx remanebit inferius. Iterū super mitte de aqua feruentissima, & fac sicut prius, & iterū mitte sibi de supradicta aqua, donec exeat a calce clarissima, sicut missa fuit, & tunc pone calcē ad desiccandū ad solē & habebis ipsum perfectissime redactū in puluerē subtilissimū ad vsū arte, cuius vis. Item fili cętera metalla habēt diuersum modū calcinationis, de venere fit calcinatio sicut fit es vsū. Saturnus & Iuppiter calcinantur cum sale cōmuni preparato agitando in alboth cum ligno & mittendo sal modicū, & post hoc abluat, sicut dictum est cum aqua feruentissima, & postea pone ad desiccandū & factum est.

¶ Canon septimus in quo continetur scientia ad extrahendū quintam essentiam rerum omnium ad applicandū illas corporibus humanis secundum qđ opportunum fuerit.

¶ Deus cęli talē contulit virtutē generaliter quintę essentię, vt extrahas illā ab omni ligno fructu flore radice folijs lapide & metallo, carne semine & specie, que deus cōditor nature creauit, cuius quippe secreti magisteriū tale est, postqđ fili vini quintā essentiā habueris a fecibus separatam, cum propria noueris posse extrahi oīs rei quintā essentiā infra tres

Libellus.

8

horas, vt euitetur tantus labor, atq; tediū tibi fili dilecte. Capias igitur in dei nomine quācunq; rem, a qua vōlueris quintā essentiā separare; & mitte illā in nostrā quintā essentiā vini, & pone ad fortē solem in vere, vel pone illā cum vase ad ignē leuē, & infra tres horas habebis quintam essentiā rei mixtā cū quinta essentiā, quę cōuertet in talē naturā, sicut res quę sibi mittet, igit si sit calida, si frigida, si humida, si sicca, si laxatiua si sicca, vel cuius vis alterius conditionis & odoris fuerit, talis nature fit, quia vt supra tibi reuelauimus appetitum habet ad hanc cōplexionē, vel ad illā talē. Igitur quintā essentiā fili habebis sicut res quā tibi intro miseris talis odoris, saporis, complexionis, virtutis, operationis. &c. & ideo fili maxime caute la est hęc in operatione medicinę, vt cum vna & eadē medicina scias diuersas operationes facere, ad quā forsitan non peruenit operator durę ceruicis. &c. Et sic fili cum cœlo nostro a stellis suis quas supra nominauimus, fiet per naturā quod reputabit ad miraculū.

¶ Canon octauus, qui docet, quę sunt res calidę in primo gradu simpliciter, vt talis nature reddatur quinta essentiā nostra ad applicandum ad humana corpora.

¶ Hactenus fili verū plantarū secretū tibi pandemus. s. in eārū cōplexione, & primo de calidis simpliciter in primo gradu, vnde fili medicinę calidę simpliciter in primo gradu sunt istę. s.

Cal. i pri-
mo,

Absynthium	Flores nasturcij
Semen coriandri	Amigdalę dulces
Borago	Auellanę sicce
Altea	Capparis
Atriplex	Folia garioflorum
Eupatorium	Cardamomum
Cancilla	Licium
Sticados arabi.	Storax liquida
Tribulus marinus	Pal.
Radix pœonię	Columbi noui
Radix aristologie rotum.	Semen alteę
Castanea	Semen trifolij
Spica celtica	Sandaracha
Camomilla	Triticum
Nuces	Panicum
Semen caulis	Sarcocolla
Mora matura	Ia.
Iuiube	Muscum
Ficus sicce	Vitrum
Cuscute	Caro camelina
Spica nardi	Vitulina
Folia lauri	Gallarum

De secretis nature

Amomum

Crocus

¶ De istis quippe filii operare secundum exigentiam, & talis complexionis virtutis red datur tibi quinta essentia nostra.

¶ Si propter infirmitatem prouenientem halitus in tanto gradu, frigiditatis quod medicinas in primo gradu calidas operari non potest, applicet sibi medicinas in secundo gradu calidas, que sunt hec, que sequuntur, ut docet canon.

Polium

Prassium

Centaurea minor

Catapucia

Si.

Reubarbarum

Lignum aloë

Vitæ amaræ

Citri nigri

Fœniculi

Asparagi

eorumque radices

Radix maratri

Daucus

Semen vrticæ

Fenugrecum

Semen pastinacæ

Semen raphani

Fistici

Bdelium

Flores croci ortiu.

¶ Aperies ergo oculos tuos filii, & videas quibus rebus ex his indigebis ad magis calefaciendum ex eo, quo modo non sufficientes fuerint tibi medicinae, primo siue in primo gradu, & non vtaris medicinis, nisi prius scias in quo gradu sunt medicinae simpliciter constitute, quia aliter nescies quid componis, vel quid das infirmis.

¶ Canon decimus, qui docet, que res sunt calide in tertio gradu ad affigendum eas in nostra quinta essentia ad habendum quintam essentiam calidam in tertio gradu.

¶ Fili in quo casu infirmitas nimie frigiditatis viget indiges habere medicinas in tertio gradu calidas mixtas cum celo nostro, & nostra quinta essentia eiusdem complexionis reddatur, & sunt hec,

Sisieleos

Thimus

Cyperus

Apium folia

Enula

Polipodium

Anserum nouarum

Fasianorum

Cancilla

Bulbi

Carui

Tamariscus

Amigdala amara

Dattali

Mel nouum

Semen aneti

Brusci

Apium

Petroselij

Semen poronice

Xilobalsamus

Cortex citri

Folia citri

Nux muscata

Fascoli

Lacæ

Vrina

Ambra

Vua matura

Pix græca

Serapinum

Oppoponacum

Canon
nonus

Cal. in. 2.

Cal. in. 3.

Libellus.

Camedreos	Cassialigna	Yreos
Camepitheos	Galanga	Dictamus
Ilopus	Piper longum	Hermodactylus
Sanfucus	Siratus	Serpentaria
Sambucus	Ameos	Zedoaria
Assarum	Ozimi	Doronici
Mentastrum	Nigella	Zinziber
Casamentum	Siler montanum	Gariofili
Pullegium	Cinamomum	Asa fetida
Origanum	Costum	Arboniacum,
Rutha domestica	Folia oliuarum	Galbanum
Squinantum	Nux indica	Mumia
Porrum	Lupuli	Castoreum
Centarea ma.	Saxifragia	Gentiana, pix liquida

¶ Cū ergo volueris applicare res calidas in tertio gradu ꝑꝑꝑ nima frigiditate supabundante applica celo nostro, & talis virtutis efficitur.

¶ Canon vndecimus, qui docebit te, quę res sunt calidę in quarto gradu, vt affigas illas nostrę quintę essentię, & cū opportunū fuerit reuelabo tibi, quę sunt medicinę simpliciter in quarto gradu caliditatis, & sunt hęc quę sequuntur, videlicet.

Rutha syluestris	Nitrum	Piper nigrum
Piretrum	Petroleum	Vitrum adustum
Anazardus	Semen sinapis	Oleandrum
Sulphur	Euphorbium	Cardus visci
Sal armoniacum	Scamonea	Napellus
Flos eris	Colloquintida	Squilla, Alleum

¶ Dicto de medicinis, in qb⁹ cōtinet cōplexio ignis scđm dispositionē quatuor graduū, cōgruū est vt dicamus de medicinis cōtinetibus cōplexionē aeris, cum post ignis speram, sp̄ra aeris situetur.

¶ Canon duodecimus, i q̄ cōtinet sciētia eorū, q̄ sunt res humidę scđm ordinationē q̄ tuor graduū, & p̄rio de humidis in p̄rio gradu. Christi adiutorio ac ei⁹ magnitudinis bonitate pficiamus, cōsiderationē & doctrinā rerū humidarū in primo gradu, q̄ sunt iste, quę sequuntur simpliciter.

Flos fabę	Liquiritia	Lingua auis
Flos lupini	Amigdalę dulces	Gummi arabici
Semen pastinacę	Primula veris	Coturnices
Lignum pastinacę	Canna zucchari	Pisces recentes

¶ Canon tertiusdecimus, in q̄ cōtinet sciētia rerū humidarū in scđo gradu simplicite, vt qñ infuerint tantę siccitatis, q̄ tibi sufficētes non fuerint res humidę in primo gradu, applices illas, quę in secundo gradu humidę fuerint, vt tale reddatur celum nostrum.

Cōgruū est fili vt tibi reuelē⁹, q̄ sunt humidę res i scđo gradu simplici ter, vt talē reddas nostrā, s, essētiā, cū necessariū fuerit, & sūt iste q̄ sequūt

Cal, in, 4,

Humida i primo

Humida i secundo

De secretis nature

Semen malue	Crisomilla	Endiuia
Semen lactuce	Persica, asparagi	Lactuca agrestis
Ziciō	Lactuca	Cicorea
Flos nenupharis	Malua	Aloes epaticus

¶ Ex his igitur filii applica quintę essentię nostrę cum medicinę humidę in primo gradu non fuerint sufficientes ad eradicandū siccitatē peccantē.

¶ Canon quartusdecimus, q̄ docet, quę sunt res humidę in tertio gradu, vt cum necesse fuerit habeas earū cognitiōnē ad illas applicandū coelo nostro, vt habeas cœlum nostrum humidum in tertio gradu.

Humida i
tertio ¶ Fili mi cū videris, q̄ siccitas tanta est, quę per medicinas humidas in gradu secundo extinguit non potest, applica medicinas humidas in tertio gradu coelo nostro, quę sunt hęc quę sequuntur.

Semen gal.	Flores violę viridis
Poma viridia	Saturiones
Filocaparon, Eruca	Alquitua
Radix pastinacę	Semen castorei
Flores violę cœlestis	Semen lini
Flores papaueris	Fructus papaueris albi.

Hę sunt res humidę in tertio gradu simpliciter has affige in coelo nostro vt vigerit necessitas.

Humida i
quarto ¶ Canon quintusdecimus, q̄ docet q̄ sunt res humidę in quarto gradu vt affigas illas in coelo nostro ad applicandū illas corpib⁹ densis p̄p̄t̄ nimia siccitatē

¶ Ratio naturę est filii, vt reuelē tibi, quę sunt medicinę humidę in quarto gradu, vt affigas illas in coelo nostro, vt influat in nobis humiditatē quā plurimam, cum necesse fuerit, & res humidę in quarto gradu simplicitatis sunt istę, quę sequuntur.

Aureola	Lacataria	Cerebrum columbi
Argentum viuum	Stinci	Gamelion
Mercurialis	Cerebrum gummici	

¶ Hę igitur medicinę reddent cœlū nostrū humidū in quarto gradu, quas applica scđm exigentiā & vires patietis. ¶ Dicto vero de medicinis humidis quę cōplexionē habēt humidā. s. aeream, nunc restat vt dicamus de habētibus p̄p̄rietatē aque, ex eo q̄a post aerē sp̄era aque p̄ primā causam situata est, p̄cedēdo scđm ordinationē quattuor gradū, sicut in alijs. &c.

Fri. i pri. ¶ Canon sextusdecimus, in quo continetur scientia rerum frigidarum, & primo de frigidis in primo gradu.

Hoc est vt nra q̄nta essentia redigat frigida in primo gradu reuelabim⁹ tibi medicinas dictā habētes cōplexionē, quę sunt hęc, quę sequuntur.

Grana salicis	Herba acetosa	Pruna
Tamarindi	Fabę virentes	Flos rosę viridis
Ordeum mundum	Pira bene matura	Ar.

¶ Has medicinas applicabis coelo nostro, vt reddat frigidū in primo gra

Libellus

du, vt scias ipsas coelo nostro applicare, cū necesse fuerit vt infuat sup nos frigiditatē primi gradus. ¶ Fili si tibi per nimium calorem non sufficerent medicinē, frigidē in primo gradu applica coelo nostro res frigidas in secundo gradu, postea facias applicationē secundū q̄ tibi videbitur, & medicinē sunt iste, videlicet.

Fri.in.2.

De iberum	Penthafrilon	Malagranata, scidula
Litargirium	Arnoglossa	Mora immatura
Folia falicis	Grifolocanna	

¶ Canon decimusseptimus, qui docet quē sunt res frigidē in tertio gradu, vt q̄n non sufficiētes fuerint medicinē frigidē in primo & secundo gradu, q̄ applices illas, quē sunt in tertio gradu, vt scias remediū adhibere caliditati dominantī.

Fri.in.3.

¶ Hactenus fili reuelabimus tibi, quē sunt medicinē frigidē in tertio gradu, vt q̄n infirmitas fuerit tantē siccitatis, q̄ illi non sufficiant medicinē primi & secundi, recurras ad ista, quē sunt tertij gradus, & sic remediū adhibeas, & sunt quē sequuntur. l.

Virga pastoris	Melones	Psilium
Omnes sandali	Citrulli	Paritaria
Ypoquistidos	Cucumeres	Vua milana
Portulaca	Sorbe	Spodium
Semen eius	Plantago semen eius	Poma.

¶ Medicinas istas applica coelo nostro, & habebis ipsum frigidū in tertio gradu, & vtere illo dum fuerit oportunum.

¶ Canon .xviii. qui docet, quē sunt res frigidē in quarto, & vtaris illis dum fuerit necesse.

¶ Fili mi certū sit tibi, q̄ multonū fuit opinio, q̄ nulla res erat in quarto gradu frigiditatis cōstituta p̄ naturā, cōtra quos istā facimus rationem.

¶ Omne elementū, vel quēcunq̄ alia res appetit esse in maiori perfectione, quā sua natura capere potest, cuius ratione elementū quodlibet in elementatis appetit quartū punctū simplicē, vt suū contrariū reprimat, vel saltem ei adqueat per resistētā, vt esse suū non priuēt ab indiuiduis. Si igit̄ aqua per naturā nō inuenit̄ in indiuiduis in quarto gradu, sicut in primo, secundo, & tertio, aqua non appeteret maiore p̄fectionē simplicitatis, quā in indiuiduis habere potest, & sic similitudo, suę simplicitatis in maiori gradu multiplicata esset ei per naturā odibile, & suū cōtrariū esset illi amabile, qd̄ est impossibile. ¶ Præterea. Nullus morbus calidus in quarto gradu esset curabilis, quod est in cōueniēs & cōtra finē medicinē. ¶ Itē esset ipsa aqua destructa cōtra, & ideo regula, q̄a non trāsmittent extra se similitudinē suā per modū suę perfectionis & suarū partiū & cū similitudinibus dictarū partiū operat̄ in indiuiduis. Ratio huius est, q̄a talē defectū natura bonitatis & virtutis, &c. non cōsentiret, cum ista naturaliter appetant multiplicari in maiori perfectione entibus re-

De secretis nature

alibus q̄ esse potest sc̄dm suā naturā, quorū contrariū ageret aq̄, si nota esset reperta in sc̄do gradu in rebus naturalibus, q̄d est impossibile.

Fr̄in. 4.

¶ Fili mi multa alia incōuenientia sequi possent ex eorum opinione, sed illa dimittimus causa breuitatis, vnde res frigidę in quarto gradu sunt iste que sequuntur.

Opium	Iusquiamus	Cicuta
Mandragora	Semen eius	Semen eius
Camphora	Semperuiua	Ebenus
Semen papaueris	Aqua eius	Salamandra
	Mucilago psilij	Barbassus

¶ Has quippe res applica cœlo nostro, & habebis ipsum frigidissimum:

¶ Diximus de medicinis frigidis sc̄dm ordinē quattuor graduū. Et quā post oīm elementorū speras spera terrę situata est vltimo, ideo de rebus siccis vltimo dicendum est.

Sic. in pri
mo.

¶ Incipit canon decimus nonus, q̄ docet que sunt res sicce in primo gradu.

¶ Ordine p̄missio fili tibi rerū siccarū reuelemus vt affigas necessario cœlo, & primo de siccis in primo gradu simpliciter, & sunt iste. s.

Spuma maris.	Argilla	Caro caprina
Caulis	Caro bouina	Turtures antiquę
Fabę sicce	Caro ceruina	Columbi antiqui
Amidum	Caro camelorum	Caro omnium auium
Thucia	Caro leporis	qui habitant in aquis

¶ Affige ergo fili has medicinas cœlo nostro & habebis ipsum siccum in primo gradu, vt vtaris illo, cum tibi oportunum fuerit. &c.

Sic. in. 2.

¶ Canon vigesimus, qui te docebit, que sunt res sicce in secundo gradu, vt cum tibi fuerit necesse applices illas nostro cœlo, vt influat in nobis siccitatem in secundo gradu.

¶ Fili q̄n infirmitas tam humida fuerit, q̄ tibi non sufficiant res in primo gradu sicce, addes istas cœlo nostro que sunt in sc̄do gradu sicce. s.

Risum	Cortex thuris	Thipus
Balaustię	Cortex orni	Lapis lazuli
Testa maligna.	Xilobalsamus	Lapis armenus
Vberis sicce	Flos rosę sic.	Nespulę mature

¶ Has quippe res affige in cœlo nostro ad magis desiccandum.

Sic. in. 3.

¶ Canon vigesimus primus, qui docet, que sunt res sicce in tertio gradu, vt scias illas applicare cœlo nostro, vt fiat illius cōplexionis, & sic applices ipsum in corporibus humanis, cum tibi videbitur.

¶ Fili cum tibi videbit, q̄ infirmitas tanta est multiplicata in humiditate, q̄ tibi non sufficiant medicinę sicce in primo & secundo gradu applicabis istas, que sunt sicce in tertio gradu, que sequuntur.

Mastix	Acetum cōmune	Bolus armenus
Charabe	Succus malę	Iuniperus

Libellus

Olibanum	Pira syluestria	Fructus iuniperi
Myrrha	Ga.	Fructus fauine
Cinaprium	Scoria ferri	Galle
Asphaltum	Ferrugo ferri	Flos sambuci
Sanguis dra.	Pulmo vulpis	Flos ebuli ebulus.

¶ Has affige in cœlo nostro & fiet siccum in tertio gradu.

¶ Canon vigesimuscundus, qui docet, quę sunt res sicce in quarto gradu. Sic. in. 4.

Arsenicum album	Capitellum	Glandes virides
Arsenicum rubeum	Omnes mirobalani	Puluis affodilorum
Azarnach	Cortex ilicis	Alumen roche
Azarchon	Coagulum	Alumen plumę
Æs	Thucia	Folia daruich
Flos eris	Sal preparatum	Cortex vberi.

¶ Diximus de aliquibus medicinis & earum simplicium cōplexione scdm dispositionem quattuor graduum simpliciter, vt artista per istas, quę hic ponunt alias inuestigare sciat scdm cōplexionem, saporē, odorē, ponderositatem & leuitatē ad faciendū diuersos effectus in corpore nostro. Nunc cōgruū est vt dicamus in generali de q̄litatibus appropriatis, vt artista cognoscat, quę sunt simplices qualitates & proprie, & quę appropriate, & quę qualitates sunt gradite in rebus naturalibus, vt cognoscatur vnus medicinę cōpositę finis ex multis in diuersis medicinis cōpositis. Et vt sciat qd homo dare debet, vel auferre infirmis.

¶ Canon. xxiiij. in quo continetur prefata doctrina.

¶ Valde fili mi meditamur, vt reuelemus q̄litates rerū pprias & pprietates. s. in quo gradu existere possunt scdm naturā, vt destruant multorum opinioniones, q̄ duas q̄litates in vna & eadē re dixerūt in eodē gradu existere, sicut in pipere, qd dixerunt calidū & siccū in q̄rto gradu, & castoreū, qd dixerunt calidū & siccū in q̄rto gradu. Contra quos fili talē fundamus rōem. Quattuor massę principales, quę sunt quattuor elementa speras pprias habent, vbi natura cuiuslibet maior est q̄ in aliorū speris, quibus fili quodlibet elementū sit in alterius spera. s. vnum per speras oim & omnia per speram vnus. Hoc autem fili natura orbis fabricat, vt ex mixtione eorum oriatur indiuidua sperarum, in quibus elementa acturaliter existant, vt supra probauimus, quę esse non valerent si mixta vicissim non essent, quoniam fili, si mixtio vniuersalis orbis deficeret elementis, deficeretq; mixtio specialis, atq; indiuidualis, quoniam deficiente generali venit particulare in suis ipsius corruptionem. Deniq; quodlibet elementum, ex eo quod iuxta sui naturam in propria spera sua complexio maior est, vt caliditas, quę maior est in spera sua ignis quā siccitas nec aliqua aliarum complexionum, & sic de alijs.

De secretis nature

¶ Itē fili quodlibet dictōrū elementōrū habet p̄p̄riū subiectū in indiuiduis specierū, in qua sua caliditas maior est q̄ q̄litates aliorū elementōrū, sicut fili in pipere. in quo magis viget p̄p̄rietas ignis q̄ in croco, & in aloe, in quo magis est de complexione aeris q̄ in mirobalanis, & sic de alijs rebus similibus istis, vnde facio istā rationē. Omnē effectū cōsequi oportet naturā suę causę, si igit̄ ignis, q̄ est causa oīm rerū calefactibilū maiorē sui p̄p̄rietatē habet in spēra sui & sua p̄p̄rietas ibi magis reperitur q̄ p̄p̄rietas aliorū, sicut in rebus calefactibilibus de cōplexiōe ignis, oportet q̄ maior sit caliditas q̄ humiditas, vt appareat cōcordantia in differētia existēs inter causam & suū effectū, & vt appareat differētia int̄ rem calidę cōplexionis & rem humidā, vel siccā, &c. Quia si vna res haberet in se duas cōplexiones equales, sicut in pipere caliditas & siccitas, si essent in eodē gradu, esset piper equaliter siccū, sicut calidū, & sic est possibile habere has duas cōplexiones equales cōtra frigiditatē, & sic possibile esset q̄ frigiditas & humiditas essent equales cōtra caliditatē & siccitatē, q̄ est impossibile, qa sic non inueniret̄ aliquē speciale indiuidū, in quo q̄litas vnus elementī esset p̄dominans, vt denominationē caperet ab illo, sicut piper, q̄ denominationē accipit ab igne, qa calidū. Aloes q̄ denominationē accipit ab aere, qa humidū. Mandragora ab aqua, qa frigida. Mirobalanus a terra, qa siccus. Hoc autē est impossibile qa sequerēt̄ irregularitas in indiuiduis naturalibus, ex eo q̄ non haberet̄ magis instinctū ad q̄litatē vnā q̄ ad aliā. ¶ Ex quo fili notare potes, q̄ sicut quodlibet elementū dñationē p̄p̄riā scdm suā naturā habet in sua p̄p̄ria spēra, in qua alterū non habet ita magnā dñationē, sicut habent p̄p̄ria indiuidua substācialia, in q̄bus magis q̄litas vnus elementī p̄dominat̄ alteris. Exemplū, natura ignis est calidus p̄p̄rie, siccus a p̄p̄rietas. Nam caliditas maior est in igne q̄ siccitas, qm p̄p̄rietas maior est in qualibet re q̄ appropriata. Sic em̄ fili est in indiuiduis, que oportet habere vnā propriā qualitātē aliā appropriatā, ex eo q̄ effectus suę causę cōrespondere debet. ¶ Hoc p̄bat̄ fili mi p̄ regulas duodecim, qa si ignis q̄ est causa alicuius calefactibilis, est calidus & siccus, ignis in illo calefactibili non potest transmittere extra se similitudinē suā, nisi cū suo calore & siccitate, & p̄ modū naturę caloris, & siccitatis, & iterū aliarū cōplexionū. Sic igit̄ in indiuiduo per ignē causantē oportet maiorē esse caliditatē q̄ siccitatē, & sic siccitas depressior. Et sicut diximus de igne, ita intellige de alijs q̄litatibus elementōrū, sicut ignis in sua spēra propria est forma, & alia elementa sunt materia qa calefacta sit sua propria q̄litas in indiuiduis naturalibus existens est forma extensa, & diffusa super omnes alias elementōrū, & qualitates, que sunt igni.

¶ Ex quo fili multū bene cōcludit̄ ipsam q̄litatē ignis in subiecto ignis maiorē esse q̄ alterā qualitātē, & sic talis qualitas in simili subiecto est rex, q̄litas vero que magis cōcordat militē dicimus, vltima v̄o qualitas

Libellus.

que primę cōtrariat̄, est sclaua. ¶ Exemplū fili tibi dabimus, vt facilius possis intelligere mouēdo te ipsum ad obiectandū. Nam piper est calidū pprie, sicū a proprietate, caliditatē vero maiore oportet esse in illo q̄ siccitatē, nec humiditatē, nec frigiditatē. ¶ Est ergo in pipere caliditas rex, nunc vero q̄a siccitas magis cū igne cōcordat q̄ altera aliarū, est siccitas in igne, vel pipere regina. Et quia post siccitatē humiditas cū caliditate cōcordat humiditas in pipere est miles. Et q̄a frigiditas caliditati cōtrariat̄ est aqua seu frigiditas in pipere sclaua, & ideo vltimo siccitas est in subiecto igneo. Fili scdm cōditionē maioritatis & minoritatis si tuati sunt gradus in rebus naturalibus, sicut fili piper habet quęcunq; gradū caliditatis, ista caliditas est in illo maior, vt supra pbauimus, ergo alię minores illa propria, & sic sequit̄ distinctio equalitatis indiuiduorū, quā aliqui asserunt esse impossibilē. ¶ Nunc fili q̄a regina magis cū rege cōcordat q̄ miles nec sclaua, reginā oportet esse maiore in regia domo q̄ miles, nec sclaua. Et ideo q̄a regē regina sequit̄, et non est tāta sicut rex, illa minor est & vno gradu inferior q̄ rex, & cognominat̄ tertia. Et sic siccitas in pipere est in tertio gradu. Et q̄a post reginā miles maior est in domo regis, illa minoritas dicit̄ alius gradus inferior. Inferius quidē dicit̄ scdm, & sic in pipere est humiditas in secdo gradu. Item q̄a post militē sclaua minor est in domo regis q̄ nullus alius, illa minoritas alter gradus inferior isto dicit̄, qui nominat̄ & primus. Et sic fili cōcludit̄, q̄ piper est calidū in quarto gradu, sicū in tertio, humidū in secundo, frigidū in primo. Et sicut diximus fili de pipere, qd̄ habet cōplexionē igneā, sic potes dicere de alijs rebus & qualitatibus respiciēdo maioritatē cōcordantię. Pręterea fili scias q̄ non omnis res naturalis habet quattuor gradus in se integre, sed ex illis habet degradate. Et ad melius intelligendū formamus puncta quattuor in quocunq; gradu cuiuslibet qualitat̄is, quę quidē puncta sunt tanq̄ mediū, per quę mouet̄ intellectus ad intelligendū res quantū habēt de vna cōpositione vel de alia. Fili valde est confusa doctrina de gradibus, adeo q̄ non est scientia in mundo, quę tam parū sciat̄, sed hic in summa breui breuiter tractabimus. Et primo dicimus, q̄ res quę sit calida in quarto gradu oēs alios gradus habet integros, & sic de humidis frigidis, &c. Sed res quę sit in tertio gradu calida, est in secdo sicca, & in primo humida, & in duobus punctis frigida. Res quę est in tertio gradu humida est frigida in secundo, calida in primo, sicca in duobus punctis primi gradus, & sic de alijs. Item res quę in secdo gradu est calida, est in primo sicca, & in tribus punctis alterius gradus humida, cū duobus punctis frigida. Item res quę est in primo gradu calida, est in tribus punctis alterius gradus humida, & vno puncto vniuersaliter frigida. Et sicut posuimus exemplū de calidis, ita potes de humidis dicere, & etiā de alijs. ¶ Item fili multe & diuersę opinio, fuerunt in hac intentione super calidū in primo, & cal. in secdo, & cal. in tertio,

De secretis nature

quia filli in vno indiuiduo est caliditas in tertio gradu, & altera in eodem, sed differunt scdm actionē & passionē, qm̄ in vno indiuiduo est forma regina, regina vero sub rege patit, rex vero in quocunq; indiuiduo est forma, regina vero miles & sclaua sunt materia. Non est ergo equalis actio vnius qlitatis existētis in diuersis indiuiduis ratione su- pradicta. Et de hoc intellige scdm applicationē simplicem & singularē vniuscuiusq; non autē scdm multarū aliarum medicinarū cōgregatarū ad vnum finem. Et de hoc dabimus tibi exemplū. ¶ Squilla vero vel thucia quę est calida in tertio gradu, & agnus castus calidus in tertio, si qđ libet eorū applicet ad nostrū corpus maiorē caliditatē influit in nobis agnus castus qđ thucia. Ratio huius est, qđ caliditas in agno casto est rex, in thucia vero regina. Et qđ rex maioris potestatis est qđ regina, igit. &c. Item qđ caliditas in thucia est terrificata, & stat scdm passionē, in agno casto scdm actionē, & qđ maioris nature est res agēs qđ patiens, igit. &c. Item qđ in thucia caliditas habet duos punctus frigiditatis sibi cōtrariantes, in agno casto vero solūmodo habet duo puncta vnius gradus cōtraria. Item qđ caliditas existens in thucia desiccatur vltimato modo, qđ inseparabilis a natura illius & siccitate formata. In agno casto vero ca- defacit plus qđ desiccatur, qđ ibi caliditas rex est, & a nullo formata est, sed siccitas in illo est ignificata, & post per naturā caloris calefacit, & postea desiccatur, qđ in quacunq; re naturali prius in seipsa oportet esse actū propriū & cōessentialē illius qđ appropriatus, & etiā caliditates submissę in aliquo indiuiduo formata aliqua natura prius sunt in corpore nostro agendo scdm naturā forme qđ formatę existant per suā, sicut caliditas ignis, quę ignificat terrā. Terra vero existens in igne prius calefacit, scđo desiccatur, hoc vero fit, qđ natura ignis, cui submitit siccitas, mouet siccitatē scdm naturā suę ignificationis ignificabilantis & ignificatę. ¶ Ecce ergo filli quę differentia est inter calidū in tertio gradu, & calidum in tertio, & sic de humido & frigido & sicco, non autē est sic filli in cōpositione multarū medicinarū ad vnū finē, qđ qualitas qualitatē iuuat, gradus gradū, punctus punctū. Exemplū, quedā medicina cōponitur ex aloë, pipere longo, rosissiccis, mastice, garioffi, succo fœniculi, & scamonea. Nunc vero graduamus talē medicinā. Aloës est humidū in scđo gradu, frigidū in primo, calidū in duobus punctis gradus, & siccum in vno puncto vnius gradus. Piper longum est calidū in tertio, siccū in secundo gradu, humidū in primo, frigidū in duobus punctis vnius gradus. Rose vero sicce sunt sicce in scđo, calide in primo, frigide in duobus punctis, humide in vno puncto. Mastix est siccus in tertio, calidus in scđo, frigidus in primo, humidus in duobus punctis. Garioffi vero sunt calidi in tertio gradu, sicci in scđo humidi in primo, frigidi in duobus punctis gradus. Succus fœniculi est calidus in primo, siccus in tribus punctis, humidus in duobus, frigidus in vno puncto. Item scamonea est calida in

Zibellus.

quarto gradu, sicca in tertia, humida in secundo, frigida in primo. ¶ Nunc ergo videamus quot gradus & quot puncta habeamus de vna qualitate, & quot de alia, & sic iungamus gradus & puncta vsq; quo ex oibus istis habeamus vnū gradū simplicē, cuius naturę debeamus medicinā. ¶ Prius vero videamus de calidis q̄litatibus, & oēs gradus diuidamus per puncta, post iungamus puncta de quattuor in quattuor & faciā gradus. Nam in aloe sunt duo puncta caliditatis, in pipere longo duodecim puncta, in mastice vero habemus octo puncta, in gariofilis duodecim puncta, in fœniculo vero habemus quattuor puncta, in scamonea sexdecim puncta. Sic filii in ista medicina sunt. 58. puncta calida. ¶ Itē in aloe habem⁹ quattuor puncta frigiditatis, in pipere longo duo puncta, in rosis alia duo, in mastice quattuor puncta, in gariofilis duo puncta; in succo fœnici vnū punctū, in scamonea quattuor puncta, vnde habemus in hac medicina. 19. puncta frigiditatis. Item in aloe habemus octo puncta humiditatis, in pipere quattuor puncta, in rosis vnū punctū, in gariofilis quattuor puncta. Item in fœniculo habemus duo puncta, in mastice duo puncta, in scamonea octo puncta. Et sic habemus in hac medicina vigintinouē puncta humiditatis. Item in aloe habemus vnū punctū siccitatis, in pipere longo habemus octo puncta, in gariofilis alia octo, in mastice duodecim puncta, in rosis quattuor puncta in fœniculo tria puncta, in scamonea duodecim puncta, & sic habemus in hac medicina. 48. puncta siccitatis. Nūc vero iungamus oia puncta, & primo puncta caliditatis, quę sunt. 58. & frigiditatis. 19. puncta, item de humiditate. 29. puncta, item de siccitate habemus. 48. puncta, nunc demus vnū punctū cōtrariū alteri cōtrario, & postea puncta duarū qualitātū, quę necesse habent esse concordantes, quę super erunt illis dabimus medicinā. Nunc filii. 19. punctis frigiditatis demus alteri. 19. puncta caliditatis, & sic de quinquaginta octo punctis caliditatis restāt. 39. puncta. ¶ Item de humiditate habemus. 29. puncta, nunc istis. 29. punctis demus alia. 29. siccitatis, & de quadraginta octo punctis trahendo. 29. remanent. 19. puncta. Nunc igitur de caliditate habemus trigintanouem puncta caliditatis, & decem & nouē puncta siccitatis, nunc ergo a trigintanouē trahendo decem & nouem humiditatis, quę alijs punctis damus, manent viginti puncta. ¶ Ex istis igitur faciamus gradus. sex istis. 14. punctis, nam vni gradui dando quattuor puncta sunt tres gradus & duo puncta, & sic medicina est in quarto gradu calida, non in summirate quarti gradus sed in medio q̄rti gradus, vel in duobus punctis quarti gradus. Ex quo filii patet quod multe sunt compositę medicinę, quę vltimum quarti, tertij, secundij, primi gradus non habent, quia mittunt vnū punctum vel duo puncta in compositione propter generationem & corruptionem ad vltimum finē ex oib⁹ resolutū i medicina cōposita. Ex q̄ patet ista q̄ supra dixi. s. q̄ ex vna qualitate depressa multiplicata cū altera agere resoluta quedā

†

gradus

De secretis nature

qualitas vltimata in medicina, que est forma, ex eo q̄a vna qualitas aliā
iuuat similem sibi. Ex quo fili est tibi reuelatū, q̄ vna qualitas, que sc̄dm
simplicitatē iaditū d̄i, hoc est medicinē simplicis, est patiens sc̄dm cōpo
sitionē est agens, & cōtrario multū est tibi fili ista doctrina necessaria
in medicinis in q̄buscūq; artis medicinalis vtentibus ad cōponendū me
dicinas quascūq; & ad sciendū vltimatū gradum resultatū ex pluribus
gradibus, & certificet quantū potest calefacere, quantū potest desiccare,
quantū potest humectare, quantū potest infrigidare. Quod vero fili sc̄ri
non potest ppter cōfusionē graduatōnis medicinarū simplicū aliorū
auctorū qualitatē appropriatā equalē proprie faciebant qualitati pprie
quod est impossibile, & contra cursum nature. Nam regē maiore opor
tet esse in regno suo oibus alijs, q̄a si aliter esset, non esset rex; & esset de
structa simplicitas rerū & d̄natio & pprietas ppria & actio & passio.
¶ Fili valde proliza est hęc doctrina: sed sumus de intentiōe plus de hac
materia in presentī non tractare: qm̄ in pluribus locis plene tractauimus
de hac doctrina, ad que te remittimus: vt est liber principiorū medicinē:
qui dicit̄ ars medicinē, liber qui dicit̄ de ponderositate & leuitate ele
mentorū. Item liber de regionibus sanitatis. Item liber qui dicit̄ doctri
na de gradibus in quibus ista scientiā est satis diffusa, q̄a per ista que hic
diximus satis poteris de hac doctrina cōprehendere. Questio. Pater cur
hic non posuisti oēs medicinas, que conueniūt & earū gradus, vt ex eis
possint medicinē cōpositē fieri sc̄dm traditā doctrinā. Solutio. Fili mi,
vt euitet̄ plixitas, qm̄ sumus de intentione hunc librū cōpendiosum fa
cere, non aut̄ plixī. Quo ergo pater cognoscā gradus aliarū medicinarū
hic non explicatarū? Solutio. Fili vt recurras ad antedictaria philoso
phorū & sc̄dm propriā qualitātē medicinis impositā in gradu, sic de alijs
appropriatis iudicabis, vt supra tibi diximus. I. si philosophus dicit esse
calidā & siccā, in tali gradu. si quarto a qualitate que prius denominat,
incipies dando medicinē illā proprietatē q̄a fili philosophi illā inuene
runt, proprius esse in operatiōe, & postea de alijs qualitatibus iudicabis
per doctrinā tibi traditā superius sc̄dm maioritatē vel minoritatē con
cordantiē ad propriā qualitātē, qm̄ fili qualitas proprie qualitati alicui
rei magis cōcordās est ab ipsa magis distigibilis, & ideo circa seipsam po
nit, vt adiuet seipsam cōtra actiōnē sui cōtrarij. Exemplū in pipere. Ca
liditas est propria qualitas, & est in quarto gradu, oportet etiā q̄ piper
sit cōpositū ex alijs qualitatibus sicut ex siccitate. Nunc q̄a caliditas est
rex, consurgit circa se illa qualitas, que magis secū cōcordat, que est sicci
tas. Ista qualitas fili non est equalis caliditati, cum sit regina, sed est infe
rius per vnū gradū. Et q̄a fili post siccitatē humiditas magis concordat
cū caliditate, ideo humiditas in pipere non est equalis siccitati, & q̄a nō
est equalis, est minor siccitate per distantiā alterius gradus. Item q̄a frigi
ditas est cōtraria caliditati posita est in pipere infra humiditatē. Ex q̄ fili

multū euidenter patet, q̄ res que calida est in quarto gradu est siccā in tertio, humida in sec̄do, frigida in primo. Hęc sit tibi regula generalis ad iudicandū de alijs qualitātibus ponēdo in medio figurā. C. sc̄dm̄ quam potes iudicare de cōplexione & gradibus medicinarū simpliciuū & cōpositarū. ¶ Quęstio. Pater cur quędā medicinę quarti gradus sunt mortifere, & quędā non. ¶ Solutio. Fili. Qm̄ quędā sunt calide, humide, sicce, frigide in vltimo puncto quarti gradus, quędā in tertio, quędā in sec̄do, vel in primo, vnde fili facies talē regulā generalē. ¶ Oīs medicina que est in quarto puncto quarti gradus calida, humida, frigida, sicca mortifera est Exemplū de calidis, vt napellus, cardus, visci, squilla sola, & oleandrum cū occidunt cerui. De humidis vt argentū viuū. Itē de frigidis vt cicuta & cerebrū capiti. De siccis vero vt arsenicū albū, vel rubeū, azarneck, æs vstum, viride æs, gipfus, &c. Vnde fili q̄cum declinat a quarto puncto tanto minus sunt mortifere vt squilla, que cū miscet cū multitudine aliarum non est mortalis sicut sola, & solatrū q̄ non est tam nociuū sicut arsenicū, & iusgamus q̄ non est tam nociuus sicut cicuta, & mercurialis, vel litaria, que non sunt tam nociue sicut argentū, & sic de alijs rebus similibus istis. ¶ Quęstio. Pater. Quare magis interficiunt res existentes in vltimo puncto quarti gradus calide, humide, &c. q̄ res que existūt in vltimo puncto aliorū gradū. ¶ Solutio. Fili. Quia plus in eis retinetur de simplicitate essentię cōponentis, que simplicitas est in subtili materia naturata plus q̄ in alijs gradibus, iuxta hoc suffice tibi exemplū, qd̄ superius diximus de basilisco & fulgure. Et vt facilius intelligas medicinarū gradus, hic vero tibi octo figuras faciemus, per quas poteris mouere intellectū tanq̄ mediū directiuū ad intelligendū hoc, qd̄ de gradibus superius fecimus. In primis em̄ quattuor figuris continet scientia quattuor medicinarū simpliciuū in vltimo puncto quarti gradus existentiuū, & in alijs quattuor illarū rerū, que sunt in quarto gradu. s. in tribus punctis, & in alijs quattuor de illis, que sunt in tertio, & de alijs quattuor de illis, que sunt in secundo, & sic de alijs quattuor de illis, que sunt in primo. ¶ Dicto de gradibus medicinarū, congruū est vt dicamus de earū virtutibus & pprietatibus, vt cū illas applicuerimus ad cœlū nostrū reddantur eiusdē virtutis in millecuplo q̄ si per se agerent.

¶ Sequit̄ canon. xxv. qui te docebit prius, que sunt res attractiue. Fili in presenti canone sumus de intentione, vt reuelemus tibi que sunt res attractiue, vt a corpore nostro attrahi possit quecumq̄ res nociua, sicut ferum, lignum, apostema, &c. & sunt que sequuntur.

Magnes	Serapinum	Assafetida	Maiorana
Ap.	Sulphur	Catapuria	Apium
Pulmones	Armoniacū	Tapsia	Pulegium
Aristo. longa	Petroleum	Dictamnus ru.	Adeps cūicu.
Lolium	Scopia regi.	Cathima.	

De secretis nature

¶ Applica ergo medicinas istas cœlo nostro & attrahet tibi omnem rem supra modum.

¶ Canon, xxvi. q. docet quę sunt res purgātes humores peccātes in corpe nostro in generali, & primo de purgantibus sanguinē, Quędā laxāt ventrē & puocant quicq; vomitū, q̄a abominabiles reddunt nature, quędā illarū attrahūt humores sibi similes, vt sunt reubarbarū, scamonea, psiliū iuante virtute mēbrorū expellēte ad Intestina, & ex intestinis ad extra & earū quędā purgāt cū viscositate, vt est mercurialis, psiliū, quędā cū stipticitate, vt sunt mirobalani, quędā cū aeredine, vt semen atriplicis, quędam cū dulcedine, vt scamonea, cassia fistula, quędā vero cum amaritudine, vt aloes, & alię purgant hunc humorem, aut illū, hę vero sunt quę purgant sanguinem in quacuncq; parte corporis.

Cassia fistula Viola Pruna Zuecharum

Manna Serum Tapfia Malua

Succus mercurialis Vuc in aurora collectę.

¶ Item melancoliam purgant istę, quę sequuntur, & conferunt quibuscuncq; quartanis epifentis & apoplecticis, &c.

Lapis lazuli Thimus Oēs mirobal. Ebuli

Lapis armenus Epithimus Sticados Camepitheos

¶ Coleram vero purgant ista quę sequuntur, s.

Capilli vene. Tamarindi Pruna Reubarbarum

Endiuia Lingua ceruina Succus lactuce Scabiosa.

Quattuor semina frigida.

¶ Flegma vero purgant ista quę sequuntur, s.

Sambucus Saxifragia Piper longum Elleborus albus

Anacardi Hermodactilus Polipodium Enula campana

Concordium Piretrum Sauina Senne

Colloquintida Euforbium Elleborus niger

Quattuor radices diureticę, radix cucumeris agrestis, fumus terre. ¶ Hæ vero res miraculose traditę a deo, & cū determinata virtute ad expellendum morrales, atq; nociuos humores de corpe nostro. Cū igit volueris harū gnā essentiā habere, affige illas in cœlo nrō, & tūc ipsam habebis.

¶ Canon, xxvii. q. docebit te quę sunt res, quę cōstringunt ventrē & sanguinē, vt affigas illas in cœlo nostro, & sic habes ipsum constrictiuum.

¶ Ea aut quę cōstringunt sunt sicca & frigida, q̄a ratione stipticitatis cōstringunt mēatus. Quędam vero quę appropriate, vt rutha vtriusq;, & sunt ista quę sequuntur.

Corallus. Pentafilon Risum Pira immatura

Cristallus Portulaca Miliū Accacia

Bolus arme. Sanguis cō. Glans Menta cum acc.

Poma cipressi Sanguis vaccę Gemme papa. Litargirium

Terra sigilla. Stercus asini. Faba Spodium

Libellus

Succusfalicis	Argilla	Berberis	Fraxinum
Plantago	Antimonium	Ematites	Cubebe
Carabe	Cortex nucis	Sumach	Gariofili
Tragantum	Pili lepo. vsti	Myrtus	Folij
Gum. arab.	Atramentū vstū	Accacia	Iacynthus
Cimis atama.	Cinisfa. ex pan.	Galla	Ferrugo
Mymia	lineo sangu. ex	Tusalmestica.	Sangis draco.
Balaustie	vena restringit	Mala punica	Consolida minor
Ypoquistidos	Caules ni. cot.	Citonia	Sorba
Virga pasto.	Lac asine	Moracelsi	Miralli
Alumen	Caseus	Amigdala	Simpha, thutia

Ex oibushis, vel qbus vis affige in coelo nostro. &c. & miraculose sanguinē vel ventrē iuxta suū modū restringunt, cum tibi fuerit necesse.

¶ Canon. xxviij. q docet que sunt res induratiue, vt scias illas applicare coelo nostro, vt reddat tibi induratiū supra modū vt applices corpori nro ad indurādī cū tibi fuerit necessariū. Frigida nimis sunt q̄ indurāt, ex eo qa materiā cōgelāt & mēbra indurāt & quedā ex eis sunt sicca & sunt illa, q̄ sequunt myrrha, psiliū, portulaca, aq̄ lentis, solariū, iusgam, affige ergo has medicinas i coelo nostro & fiet induratiū supra modū.

¶ Canon. xxix. in q̄ cōtinet sciētia corū, que sunt res mollificatiue, &c. Dicamus res mollificatiuas, vt affigas eas in coelo nostro, vt reddamus ipsum mollificatiū, vt corpus nostrum mollificare scias cum fuerit necesse, & sunt istę que sequuntur. s.

Camomilla	Absynthium	Adeps anserinus
Eupatorium	Galbanum	Adeps yrcinus
Mellislorum	Oppopanacum	Medulla ceruina
Storax liquida	Radix alteę	Malua
Armoniacum	Oleum vetus	Sagimen
Bdelium	Adeps caprinus	Vitelli, adeps pul.

¶ Affige ergo fili quamlibet istarum rerum nostrę quintę essentię, & fiet tibi mollificatiua vltra modum.

¶ Canon. xxx. in quo continetur sciētia illarum rerum, quę maturant epar. Veniamus igitur ad naturam rerum, que maturant & saniem educunt, quarum quedam sunt viscosę claudentes poros, vt virtus naturalis intus confortetur, & materiā epatis digerat, & sunt istę que sequunt. s.

Radix alteę	Sticados	Vuę passę
Semen lini	Fenugrecum	Ficus passę
Laudanum	Storax liquida	Butyrum
Anecum	Fermentum	

¶ Affige qualuis istarū medicinarū in coelo nostro, & fiet tibi maturatiua vltra modū, vt applices illud corpori nostro, cum necesse fuerit.

De secretis nature

¶ Canon. xxxi. q te docebit, quę sunt res corrosiuę vt illas cœlo nostro applicare scias, & quę sunt res vlceratiuę te docet, corrosiua & vlceratiua differunt inter se, qm̄ corrosiua sunt illa quę carnē corrodunt & cutē vlceratiua vero sunt, quę cutem rumpunt, sed carnem non comedunt, vnde corrosiua sunt ista, quę sequuntur. s.

Æs vstum	Viride æs	Vitriolum
Arsenicū vtrunq;	Cuperosa	Antimonium

¶ Sed vlceratiuę sunt istę, quę sequuntur & mortificatiuę.

Thucia	Euforbium	Cinabrium	Lac lateree
Alumen	Sublimatus	Radix afodilorū	Galīa
Sapo	Piper nigrum	Flamula	Argentū viuū
Os sepię	Calx viua	Cantarides	Balaustia, spu-
Pitetrum	Squinantum	Lac ficus	ma maris

¶ Affige ergo fili oēs istas res iuxta modū suū qntę essentię nostre, & talis tibi fiet vt applies illas corpori nostro cū necessariū fuerit.

¶ Canon. xxxij. q te docebit, quę sunt res cōglutinatiuę & vulnerū mūdicificatiuę & cōglutinatiuę carnis sunt istę medicinę quę sequuntur.

Gypsum	Serpentaria	Amidum	Sanguis draconis
Folia cipressi	Cortex thuris	Asphaltum	Tegula vsta
Sarcocolla	Myrrha	Balaustia	Oēs cōsolidę litar
Bollus	Bdelium	Testa ouī	
Aloes	Lolium	Sinficura	

¶ Affige ergo istas medicinas in cœlo nostro & retinebit eorum virtutem & proprietatem.

¶ Canon. xxxij. qui te docebit, quę sunt res aperitiuę vt scias illas nostro cœlo applicare, cum necesse fuerit

¶ Est autē sciendū, q̄ quedā sunt ista, quę vehementer aperitiua sunt, quę precipue valent ad fortē opillationē splenis vt scolopendria, quedā vero debilia in operatione, vt vrtica & aperitiua sunt ista, quę sequuntur. s.

Caparis	Cuscute	Maratrum
Afodilli	Acorus	Ozimum
Costum	Leuisticum	Lupinus
Genziana	Baccę lauri	Gentiana
Zinziber	Sticados	Pix liquida
Bruscus	Ptisana	Fermentum
Assarum	Agaricus	Farina ordei
Aristologia ro.	Prassium	Aloesepaticum
Polium	Cyperus	Semen atriplicis
Peonia	Fumus terre	Semen melonum
Celidonia	Semen vrticę	Anetum
Ysopus	Abrotanum	Fel porci
Absynthium	Lac foeminę	Stafisagria

Libellus.

16

Lacca
 Porrum
 Cubebe
 Squilla
 Spuma maris
 Yreos
 Cassia fistula
 Aloes
 Fabę
 Spicanardi
 Camedreos
 Camepitheos
 Scariola

Vinum bastardum
 Orobus
 Eupatorium
 Fisticı
 Cucumeres silue.
 Appium
 Bulbus
 Anisum
 Daucus
 Petrosillum
 Azente
 Calamentum

Liquiritia
 Tamariscus
 Stercus canis
 Semen porri
 Raphanus
 Diptamus
 Mel nouum
 Ipericon
 Xilo aloes
 Xilo cassia
 Cinamomum
 Policaria
 Sambucus

¶ Affige ergo fili quasuis istarū medicinarū in cœlo nostro & fiet tibi aperiitiuū supra modū ad quācunq; oppilationē corporis nostri.

¶ Canō. 34. in quo cōtinetur sciētia mundificatiuarū medicinarū vt in vulneribus mundificent, & venire faciant spiritum & sensum ad mem̄brum, & sunt ista quę sequuntur. s.

Aristologia longa
 Cerusa
 Asfaltum
 Orobus
 Yreos

Aloes
 Litargirium
 Filtrum vstum
 Thus
 Mel

Myrrha
 Semen tamarisci
 Plumbum
 Pili leporis vsti

¶ Canon. 35. in quo continetur sciētia rerū, quę attenuant, vt scias illas nostro cœlo applicare, cum fuerit opus.

¶ Sunt enim ista quę vere attenuant & dissoluunt calore suo, separant enim partes rei, in qua agunt suo proprio calore, & sunt istę. s.

Abrotanum
 Ameos
 Agaricus
 Balsamus
 Camomilla
 Bulbus
 Cuscute
 Armoniacum
 Alumen
 Cappatis
 Camedreos

Cinamomum
 Eupatorium
 Pinguedo leonis
 Aristologia
 Asa fetida
 Alteum
 Affodilus
 Camepitheos
 Calamentum
 Frassinus
 Estana citri

Gentiana
 Yreos
 Policaria
 Rutha
 Serapinum
 Stricados
 Sanguis mustelle
 Ciperus
 Mentastrum
 Semen vrtice
 Petroleum

Sambucus
 Castoreum
 Pix naualis
 Xilobalsamus
 Polium
 Pœonia
 Tapsia
 Terbentina
 Oppopanacum

¶ Canon. 36. in quo continet sciētia rerū quę incidūt, vt illas nostro cœlo applicare possis, vt reddat tibi incisiuū, cum opus fuerit.

Mediocriter incidunt & diuidunt omnia acetosa in cōmuni, sed sunt alię medicinę, quę specificę agunt, & sunt istę quę sequuntur.

De secretis nature

Cyperus	Camepitheos	Camedreos	Acetum
Petroleum	Eupatorium	Vitrum	Squilla

¶ Affige ergo istas medicinas in cœlo nostro, & fiet vltimate incisiuū ad incidendū humores grossos de corpore nostro.

¶ Canon trigessimuseptimus, in quo continet scientia rerū diaforeticarū, vt scias illas cœlo nostro applicare, vt fiat in summo diaforeticū.

¶ Dyaporetica sunt proprie calida, & per poros humores in summo extenuant & euaporant, & sunt ista quę sequuntur, videlicet.

Piretrum	Galbanum	Radix cucume.	Raphanus
Salnitrum	Vetus oleum	agrestis	Pix
Maiorana	Radix affodil.	Baucia	Semen vrtice
Agaricus	Rutha domestica	Adryanthos	
Aristologia	Ficus	Alsa fetida	

¶ Affige istas medicinas in cœlo nostro & fiet tibi dyaporeticum, vt applices illud corpori nostro.

¶ Canon trigesimusoctauus, qui docet, quę sunt res repercussive, vt illas applicare scias cœlo nostro, vt fiat repercussiuū ad phibedū malos humores, & reperiendum a membris humidis.

¶ Repercussiuua sunt illa, quę humores a patiēti membro vel parte reperiunt. i. prohibent ne currant, & sunt ista quę sequuntur.

Acetum	Solatrum	Paritaria	Plantago
Chimolea	Oleū rosaceum	Cicuta	Acacia
Barbassus	Iusquiamus	Menute	Ipoquistidos
Bolus amenus	Papauer	Vua millana	
Glandes	Semperiuua	Quinq; peruia	

¶ Affige ergo sibi qualitatē istarū medicinarū quinq; essentię nostre, & fiet tibi repercussiuum vltra virtutes medicinarum.

¶ Canon trigessimusnonus, in quo continet scientia rerū, quę obdormire faciūt, vt vtaris illis applicadō cœlo nostro, cū necesse fuerit faciūt obdormire, quę sunt nimie frigiditatis, q̄a frigiditate constringunt nervos & humiditate sua mulcēt spiritus & cerebrū, & sunt istę quę sequunt. s.

Semen iusquiami	Lenticula aquatica	Salamandra
Semen papa. nigri	Portulaca	Biscocta cum aqua
Semen papa. albi	Oppium	frigida
Mandragora	Piscis q̄ dicit turbedo	Psilium

¶ Has quę res affige in cœlo nostro, & facient obdormire mirabiliter quodlibet animal comedens vel bibens illud.

¶ Canon quadragesimus, in quo continet scientia mordificantiuū, in esofectu mordificantia sunt illa, quę habēt acumen, & sunt ista. s.

Folia oliuę	Flos æris	Alumen	Radix cucume.
Arsenicū rub.	Porrum	Atramentum	Agrestis
Succus elleb. albi	Azarnech	Arsenicum albū	Æs vltum
Cupperosa	Suc. ellebo. nigri	Cantarides	

¶ Affige ergo istas medicinas in cœlo nostro, & fiet tibi mordifficatum ut applices corpori nostro cum fuerit necessarium.

¶ Canon. 41. qui docet, quæ sunt res confortantes corpus nostrum.

¶ Confortantes medicinarum sunt istæ, quas hic ponimus, ut reddat confortatum cœlum nostrum ad confortandum cerebrum, cor, intestina, & alia membra corporis nostri cum opus fuerit.

Stricados	Cinamomum	Argentum	Spodium
Oës mirobalani	Sandali	Camphora	Nux muscata.
Aurum	Cardamomum	Berberis.	Ozimum
Ambra	Spica nardi	Cyperus.	Cubebe
Sumach	Corallus	Calam ⁹ aromat.	Sponsa solis.
Folium	Borago	Macis	Aqua rosa
Xilobalsamus	Scariola.	Storax liquidâ	Perle
Galanga	Caulis.	Aqua ardens	Cuscute.
Poma citri	Muscus	Xilocassia	Menta
Gariofili	Balsamus	Zedoaria	Muscus
Crocus	Vnicornium	Carui	

¶ Affige ergo fili quintam essentiam nostram his medicinis, & habebunt vim confortatiuam ad omne membrum.

¶ Canon quadragesimus secundus, qui docet quæ sunt res veneno repugnantes, ut affigas illas in cœlo nostro, ut habeat vim repugnandi veneno plusquam magnam tyriaca, & sunt ista videlicet.

Vitriolum	Dictamus albus	Allium
Gentiana	Cornu cerui	Scopia regia

¶ Affige ergo fili istas medicinas quintæ essentiæ nostræ, & habebit vim repugnandi veneno millesies plus quæ tyriaca.

¶ Diximus de virtutibus medicinarum & quomodo potest haberi earum quinta essentia ad habendum earum virtutem plus quæ si ipse ponerent. Congruum est ut dicamus quomodo haberi potest quinta essentia de mineralibus postquam de vegetabilibus tractauimus.

¶ Canon. 43, qui te docebit doctrinam prædictam.

¶ Sicut diximus supra, quomodo extrahere potes quintam essentiam a vegetabilibus & lapidibus, sic potes extrahere a mineralibus secundum ordinem generalem. Sed quia intellectus plus de re specifica intelligere potest, si de ipsa specificis fiat scientia quæ si fiat generalis, igitur de metallorum quinta essentia specificis tractabimus. Unde fili tu in virtute eloyim accipe aquam mercurij quæ facta sit per modum, quæ in nostro testamento diximus in libro, quod mercuriorum intulatur in capitulo quod incipit. Tu fili de lunario liquore, &c. Et in ista aqua fili dissolues. 3. s. l. purissime, post distillationem filtratam separatam aquam a fecibus, in qua vadit limositas aquæ. Hæc aqua fili est resolutoria omnium aliorum corporum & sui argenti viui, cuius virtute fili margaritam reformant in natura pristina in modo, quod diximus in nostro testamento et in compendio super testamentum et codicillum

De secretis nature

missum regi Roberto. Scia vero aq̄ fit sic. s. q̄ capias plūbi mediā vnciā & de p̄dicta aq̄ q̄ p̄sufficit, postq̄ videris plumbū dissolutū separa aquā p̄ distillationē filtratā, & feces extra mitte, q̄a nihil valeret post hoc v̄o distilla aquā p̄ balneū, & serua feces ad tēpus oportunū. Tertia vero aq̄ sic fit, capias de cuprō vnciā vnā, & illud dissolue in tāta q̄ntitate aque prime q̄nta volueris, & tibi visum fuerit, & distimite illā q̄lescere in ampulla suā ī frigidō loco post vnā diē naturalē, post hoc vero separa aquā viridē p̄ filtrū linguā, & primas q̄ lē feces extra mitte, deide distilla aquā p̄ alembichū & distillata serua feces sc̄das. Quarta vero aqua sic fit accipe. ʒ. i. stagni purissimi de cornualha, q̄ est purius omī alio, & illud dissolue in aliq̄ q̄ntitate p̄is aque & distilla, post hoc aquā illā cū limositate sua & feces, quę remanserint extra mitte post hoc distilla aquā p̄ alembichū & serua feces sc̄das. Aqua vero q̄nta sic fit, accipe. ʒ. i. ferri purissimi & dissolue ipsum in tanta q̄ntitate, q̄ sibi sufficiat de aq̄ prima, post hoc distilla p̄ filtrū, & mitte feces extra, & distilla aquā per alembichū, & serua feces sc̄das. Sexta vero aq̄ sic fit, accipe. ʒ. i. auri purissimi & dissolue ipsum p̄ modū quē tibi diximus in nostro testamēto. s. cū lunaria pura cū tanto pondere aque q̄ntę essentię, & fac sicut fecisti de alijs. Item fili tu oia ista metalla dissoluere potes isto ordine, facta aq̄ prima ī illa dissolue metallū, q̄ modo sc̄dario cibi dissoluere p̄cipimus, deinde fac de isto sicut prius tibi diximus, & in aq̄ sc̄da dissoluas metallū tertium, & in aq̄ sc̄da tertij metalli dissoluas metallū quartū, & in aq̄ q̄rti metalli dissoluas q̄ntū metallū, & in aq̄ q̄nta metalli dissoluas metallū sextum. De qua vis istarū aquarū accipe sc̄dm q̄ tibi visum fuerit ad dissoluedi metallū. Fili he limositates metallorū dicunt q̄ntę essentię seu mercurii ille mineralis, quē philosophi cōsiderauerūt in opere alchimico & lapidifico, & in opere medicinali. Sed fili in ope alchimico, iste quintę essentię cōsiderant subtilius, q̄a in subtiliori materia, p̄pter q̄ fit per diuisionē elementorū, vt in tercio libro huius voluminis dicemus. In lapidibus vero q̄ntę essentię non sunt ita in tanta subtili materia p̄ magisteriū p̄p̄inqua. In medicina vero quęlibet pars respectū habet.

Dicto de q̄nta essentia mineraliū, q̄lic potest p̄ subtile magisteriū haberi a manibus nostris, nunc cōgruū est vt dicamus de diuisione illarū ī ḡnali.

¶ Canon. 44. qui docet illam doctrinam.

¶ Ad inclinationē magisterij hui⁹ fili mi facias sic, q̄n̄ vero metalla tua fuerit resoluta, tu q̄ppe diuides aquā q̄libet ad partē, & diuidas q̄libet aquā in ptes duas, & vnā partē vnus cuiusq̄ p̄t̄is pones cū p̄p̄is fecib⁹ in alembicho vitreo, & distillabis in limo deserti. q̄ est aer factus ex duob⁹ corpib⁹ in furno, quē tibi prius designauim⁹ cū igne suauī & resp̄lēt det cū modica virtute minerali, & cū magna limositate appropriata ad virtutes coelicas recipiēdas, & ī q̄cūq̄ illarū aquarū mittes ī ampulla vitrea cū collo longo & cū collo rotūdo, & post hoc claude ei⁹ orificiū cū

Libellus

cera cōmuni, & post cum mastice, & quālibet illarū ampullarū pone in sereno loco taliter, q̄ nec lapis, nec aliqua alia res quīs nocua possit tangere generatione vitri. Fili tu capies feces materiales, a quibus limum resoluisti, quę sunt secundę feces per evaporatā sublimationē in partibus aquarū, quas misisti ad serenū locū, & illas mittes in ampulla vitrea cū collo longo, quę cōtineat duos palmos, & intermitte partē suemet aque, quę referuatur de illa limosa iam dicta, & claude ampullas cū clausorio cere, & alute & mastice sicut alteri fecisti, & sepeli illas in horto in terra bene grossa in profundo vnus palmi cū dimidio & ponas illas, quāuis etiam aliam rem in giro colli ampullarū, quę appareat extra ad illius cōseruationem, & sint hic per vnū annū integrū. Sic igit̄ fili facies in alchimia trāsmutatoria, s. aerem cū terra foliata & simul sepelies in terra in vna ampulla, & ignem pone in alterā ampullam in loco sereno sicut de alijs fecisti. Fili vis scire istam triplicem scientiā, necessariū est tibi qualiter locum locatū generat scire de sua propria natura. Fili, vnus nature sunt & quę quę mittunt̄ in terra, & alterius quę ponunt̄ ad aerem; qm̄ fili ille, q̄ mittunt̄ in terram, habent vim & virtutem induratiuā cū iculatiuam ac q̄ fixatiuam. Et ille quę sunt in aere habent virtutē & proprietatem indurandi cuniculandi & fixandi, passiuē tñ intellige fili. Finito quippe anno, tu habebis omnē illud, quod a mundo desiderat̄ ad hoc opus, vel ad illud, de quo potes ad placitū tam in magisterio alchimico q̄ in lapidifico q̄ in medicinali. Vnde fili mi ponemus tibi regulā generalē ad vtrūq̄ opus. s. lapidificū & alchimicū. Quando igit̄ fili mi volueris componere lapidem transmutorium vtrūq̄, vel quęcūq̄ alium, respice lapidē preciosum, cuius est coloris & virtutis. Item respice verum lapis transmūtans habet esse albus vel rubeus, & sic conditionabis aquas tuas inmiscendo quasdā cum alijs in magisterio preciosorū, sic smaragdus qui componit̄ de aqua induratiua argenti & de aqua cęra cupri. Item diamanti, qui componit̄ ex aqua induratiua argenti, & ex aqua induratiua vel etiam aqua aerentata argenti. Item pallas, qui componit̄ ex aerentata argenti, & ex aqua terrestri argenti, & ex aqua terrestri auri mixtis equaliter. Item compositio herilli, qui fit ex equali pondere aque aerentate argenti, & aque aerentate stagni mixtis equaliter, & ex aqua terrestri argenti. Item mandina quę componit̄ ex aqua aerentata ferri, & ex aqua terrestri, seu induratiua eiusdem. s. ferri. Item carbunculus, qui componit̄ ex aqua induratiua auri, & ex aqua aerentata eiusdem. Item Topazium, qui componit̄ ex aqua aerentata ferri, & ex aqua induratiua auri. Item cistropia quę componit̄ sicut smaragdus, nisi quia cum aqua aerentata cupri miscetur, & est pars aque aerentate ferri, & cum induratiua, similiter tancum de induratiua ferri. Item Saphirus, qui componit̄ sicut diamant, nisi q̄ cū aqua aerentata lunę miscetur de aqua aerentata stagni. Item Lacinthus, qui cōponitur sicut alamandina, nisi quod addit̄ de aqua aerentata

De secretis nature

ta auri, & aqua aerentata ferri. ¶ Item perle que secundū hāc viam cōponunt ex aqua aerentata lunę, & ex aqua aerentata stagni mixta cū aqua aerentata lunę ad quintā partē aque lunę, & ex aqua induratiua stagni. & multi lapides alij: qui cōponunt secundū hāc doctrinā, quos longū esset enarrare hic in presentī libro, q̄ tot lapides possunt exponi ex illis aq̄s, quor sunt in rerū natura, & tot habent virtutes, quor naturales vt superioris diximus in theorica hui⁹ libri, & diximus plixius in nostro lapidario per totū, ideo in hac parte te ipsi remittimus, q̄a ibi large cōtinet hęc doctrina. ¶ Itē in cōpositione lapidis philosophorū rubei sic facies tu fili, capies aquā induratiuā auri, que est aer ex terra mixtus & post hoc capias aquā aerentatā, que est ignis et misce secundū regulā generalē, que se extendit ad omnes lapides secundū magis et minus in sequenti canone. ¶ Canon. xlv. in quo cōtinet predicta doctrina. Fili oīm lapidū compositione concordat in induratione, fixatione & vmbra solis et ignis cōi de coctione, sed in quantitate ignis et aliarū rerū. ¶ Questio, Pater quomodo vnus lapis vnus nature tm pōt sufferre ignem, sicut alterius, cū clare videamus, q̄ quidā lapides magis sunt indurati q̄ alij, & alij habent colorem hūc, alij illū. ¶ Solutio Fili superioris diximus tibi q̄ forma agit secundū dispositionē materię, et iā filij lapides habent diuersas materias diuersimode aptas ad accipiendū actū forme, ideo materia que libet actū illius recipit, secundū q̄ cōuenit suę nature, sicut materia cere vel butyri, que fundit per solē et materia argille, que indurat. Item fili motus orbis, qui mouet in generatione lapidū, et totū in vna quantitate temporis, & tm actus eius diuersimode assuat & agit in lapidibus iam sic, q̄ ipse motus vn⁹ est in seipso, sed diuersitas causat ex materijs rerū diuersimode accipientū act⁹ illius. ¶ Vnde fili in christi noie facias sic, si tu vis cōponere quēcunq̄ lapidē, necessariū est tibi cognoscere virtutes potentie & colores quos minerales aque acceperūt ex influentijs celestibus, & determinatiōnem forme, in quā mutant p̄ proprietatē materię spūs sui aquatici, in quo retinet. Quia fili vnus virtutis est aqua auri, alterius aqua argenti. Item vnus virtutis est aqua aerea, alterius aqua terrea. Et hęc per dictā determinatiōnem materię metallorū resoluorū in spūs aquaticos: in quibus retinentē dicte influētie celestes, hoc idē tibi dicimus de coloribus diuersis secundū naturā vnus cuiusq̄ metalli. ¶ Et tibi dixim⁹ in nostro testamento & codicillo: & valde bene si bn̄ nos intellexisti, quia hoc non est nisi sulphur et argentū viuū, & ex his accipiūt subtilē oēm colorē et determinationē. Facias igit fili mi in dei noie moles tuas ex argento secundū formā, quā affectaueris, q̄ lapis quis oriat, & circūquaq̄ dabis moles argenteas cū cōmuni cera, vt forma mellis maneat intra: & dum fili intellexeris, q̄ moles cere acceperit molem et formā molis argenti, diuide ceram ab argento, dum ergo hoc cōpleueris et volueris cōponere quēcunq̄ lapidē, ¶ Tu vero per presens accipias vnū vas factū in modo: quē

Libellus

tibi iferi⁹ designabim⁹, & fit diuifum i duas ptes: qñ vna fit fūd⁹, alte
ra vō cooptoriū et q̄ fit factū taliē, q̄ cooptoriū igrediat iuste cū corpe
iferiori p spaciu vni⁹ digiti, deñ fili capies ex aq̄ cuiufuis metalli. q̄ vir
tutē habet induratiuā et vigoratiuā per coelestē influentiā, vel simplicē
vel mixtā cū altera, vt apparet in doctrina canonis p̄cedentis, & accipe
molem cere. & cōfektim mitte taliter, q̄ nater super terrestrē aquā p spa
ciū vnusauē Marię et vnuscredo in deū, vel etiam per quartā partē ho
rę coopculo supra posito. Fili hoc fit, vt dicta moles tantū ab intus quā
tū ab extra impleat vapore aque vel aquarū terrestrū rarificato in aere
taliter, q̄ contingat elementorū proprietates, in quibus quiescit virtus
mineralis multiplicata coelestibus virtutibus tangendo immediate molē
cere, tñ nō dicimus tibi q̄ tota cōcauitas impleat dicto vapore molis ce
re conuerſe in aquā, sed q̄ implebit vapore aque vel aquarum inuisibili:
quo cōcauitas molis cere accipiet virtutē ad indurandū aquā aerem, que
postea intromittat in lapide precioso: & q̄ lapidificatiua sic spiret & il
luminet de cerea ad finem, q̄ postea inspiret in aquā, que conuerſit in la
pidē missum intus in vase. ¶ Fili mi istud est vas minerale, quod nobis
preparauimus in respectu naturalis, in quo per artificiu subtile natura in
fluit minerales virtutes spiritibus mediantibus, & sic talis loc⁹ certus &
determinatus p̄priū locatū gignit virtutib⁹, que in eo retinent. Qm̄ fili
dictū est & declaratū in libris nostris, q̄ omni tēpore locatū locus gignit
& hoc nō fit nisi coelices p̄prietatibus, que influūt in illo, quib⁹ virtuti
bus mineralibus virtutes crescūt, sicut illarū vasa demonstrant ad ocu
lū omni die & etiā natura illius, qui est amator veritatis. Intellige ergo
fili primas causas, que ducūt entia de potentia in actū cum propria theo
rica: Fili mi si tu neq̄quā hēs practicā mixtā cū theorica nihil q̄si valet to
tū, qm̄ necesse ē q̄ p̄pria intētio pri⁹ sciat cū theorica q̄ practica necesse ē
q̄ informet. ¶ Finita igit q̄tra pte horę, vel salue reginę, vel credo mitte
itus in mole de aq̄ aeretica que fit ex vaporib⁹ vnus cuiusq̄ metalli secū
dū lapidē, que cōponere itellexeris ad formā molis: qm̄ fili formā: quā la
pis debet habere a mole cere accipit. Post hoc cooperi vas cū suo cooper
culo, & non lutes iuncturas cum aliqua re, & pone vas ad vmbra per
horas quattuor taliter q̄ sal non appropinquet, & ad finem quartę horę
videbis aquam congelatam: quam tu misisti intus in mole tua ad mo
dum granę transparentis ad modum paste cum appareat serenitate.
¶ Propterea dum videris: q̄ aqua lapidem inspissauit: tunc temporis a
qua constricta accipiet formam a mole cere iam p̄dictę: postea vero
aperi fili vas tuum & gira molē cerę ad interius & superius: tali
ter q̄ substantia aquę gelatę tangat substantiam aquę durantis & con
gelantis immediate, post hoc claude vas multum bene, & pone cum
suo cooperculo: & claude iuncturam cum pasta facta de farina Sili
ginis: & pone ad solem per tres dies: & tunc per virtutem balneationis:

De secretis nature

quam accepit lapis post suā formationem induratur virtute propria cōstrictiua mineralis illius, & hoc per calorem solis mouentē virtutē naturalē informatiuā, quę stat in elementorū qualitātibus cū suis instrumentis. ¶ Pręterea cū videris lapidem tuū induratū, & multū bene cōgelatū, diuide ipsū a mole cere; rōne suę cōstrictionis, tūc temporis tu potes cōgnoscere terminū suę indurationis, nō obstantibus coloribus accidentibus, qui apparebūt in illo & vsquequaq; transgrediat per digestionem tertiam, quę fili fit cū igne cōi, quem tibi inferius dicemus. Extrahē illū de aqua, & illū pone ad partē, & serua ipsū in vase vitrisper modū, quę tibi inferius designabimus factis. Fili terrea formatio fit per tēpus longius cū certa determinatiōe sicut alię, in qua vero quiescunt oēs tanquā in fine perfectiōis. ¶ Ista formatio fit in tripede archanorū, qui est furnus philosophalis deputatus ad hoc, vt videre poteris per figurā inferius descriptam, accipe igit in christi nomine lapidē tuū induratū, sicut est in vase suo, & pone ipsū in olla, quę est super gazolam, & superpone aliam ollam, & da sibi ignem de serratura per nouem dies naturales cōtinuos. Fili, hic est locus deputatus per artificiiū sicut vult natura. Finitis ergo diebus prędictis abstrahē, & videbis hoc: quę tibi ars de potentia in actū deduxerit cū suis instrumentis naturalibus, tūc igitur vt ere illo secundū conditionē & virtutem suę nature. ¶ Quęstio. Pater, si lapis philosophorū cadit in doctrina formationis istius. Fili, hęc regula nō solum ad preciosos lapides, sed etiā ad lapidem philosophorū extendit, quoniā fit ex vna parte suę clarę aque, ex qua ars cōponit, quod voluit cū suis proprijs instrumentis, sicut ex altera sunt alterę duę aque, per quas format tota arsalchimię, quia vna aquarū facit lapidē volatilem, Altera vero fixat ipsū cū vult. Et in hac fili natura operat, facta per alchimiā conformant, sed sunt alterius nature. Hęc differentia fili causatur per elementorū diuisionem, & tamen fili ars vtraq; a natura nō discrepat quantū ad principium sui.

¶ Sequitur forma firmiorum secretorū Lib. ii

ICTO de magisterio primi libri, in quo dedimus theoriam quintę essentię & declarauimus modū extractiōis ei⁹ a quacuncq; re elementa. In quo etiam tractauimus generaliter de magisterio lapidum preciosorū & alchimicorū. Congruū est vt dicamus qualiter omnes istę quintę essentię applicentur ad corpus humanū, vnde iste liber sic intitulatur. Deus tu es summe metuendus, qui es finis & perfectio omnium qui te metuunt, & a quo omne quod est optimū procedit. ¶ Incipit secundus liber huius voluminis, qui appellatur de remedijs vltimatis generalibus ad cōmodū corporis nostri cōditus. Fili in hoc pręsenti libro tractaore intendimus de applicatiōe quintę essentię ad corpora humana ad fi-

nem, vt per illū curentur omnes morbi incurabiles secundū iudiciū modernorū medicorū. Sed qui vult p̄funde indagare nature principia, quę de teximus hic, cū in oia plenarie nequeāt per ipsum attingere. Ista quippe inter entia sciunt, & etiā eorū naturas & cōplexiones & virtutes contra infelicitatē nature, per ea quippe, quę in presenti libro designamus filii scias remedia p̄curare corpori humano subito, & quasi miraculose, vt viri euangelici reducant habiles animo aduersus imperfectiōis labores. Qui nam presens liber diuiditur in partes duas. s. in prohemium & tractatum applicatiōis. Prima pars hęc est filii, in hoc &c. Secunda magisterium in cura incōmodorū. Item secūda pars diuidit̄ in tot partes: quot sunt cure. Item filii subiectū huius libri est quascūq; infirmitates quantūcūq; graues etiā desperatę cure sanare nisi vltimus terminus sit constitutus a deo. Item finis quare ipsum reuelamus clare de se manifestus est.

¶ Filii in hoc presenti libro specificata est doctrina curatiōis omnium morborū a capite vsq; ad pedes & cōposuimus librum cōtra nostrā intentionē: ex eo quia prius ipsum diximus fieri cōpendiosum. Quapropter filii vnā regulā generalem situabimus: vnde possint omnes a capite vsq; ad pedes curari cū nostra quinta essentia. Postea vero descēdemus ad aliquā specificā causam collationis, vt secundū doctrinā quā de ipsis dabimus: sciet quilibet inuestigator veritatis de alijs praticare secundū suū modū vnde sequitur.

¶ Canon primus quomodo impedimenta somnū euitentur & iuuentus pristina restaret: & omnes morbi a capite vsq; ad pedes in generali curentur magisterium in cura incōmodorū a capite vsq; ad pedes sic filii condies, s. q; tu respicias infirmitatē, cuius est generis: & cuius speciei: & respicias: cuius est qualitatis & quantitatis: & vtrū est nimis molesta vel nō tunc recurre ad nostrū librum de simplicibus medicinis: & medicinas quas inuenieris appropriatas doloribus appone in nostra quinta essentia: & applica vel in potu: vel ab extra, & cito, & in modicum tempus erit perfecte curatus a quacūq; infirmitate. ¶ Questio. Pater: quomodo cognoscam gradū infirmitatis qualitatis: cum nullus philosophorū talem doctrinā posuerit in libris suis. ¶ Solutio. Filii mi recurras ad principia medicinę, & ad librum de regionibus sanitatis, & ad figurā de cōtrarijs, & ad librum vrinarū & pulsuum, quos super artē medicinę cōposuimus. ¶ Questio. Pater: quo modo cognoscam dictas medicinas, si librum de simplicibus habere nō potō. ¶ Solutio. Filii: tu recurras ad libros Philosophorū quia si non perfecte tractauerint: tu per eorū doctrinā melius operaberis q̄ per te ipsum probando medicinā istam: aut illam si inuenieris: impedimenta sic euitantur & iuuentus pristina sic restauratur vsq; ad terminū nobis a deo cōstitutū: & est vt accipias quinram aque ardentis cōditio natā per modū primi libri: infra quā infunde quintā essentiā auri & perlarum: aut ipsum aurū & perlas: & hac mirabili potatiōe potet senex m̄

De secretis nature

ne et sero ad quantitatem semi nucis plene, & infra paucissimos dies ad
tanta incolumitate deuenire: vt manifeste & sensibiliter sentiet se ad pri-
stinam iuuentutē deuenisse, tamen cautela est in hoc tpe vino tempera-
te vti, Si vero addideris quintā essentiā vulgo, sic erit magisteriū forti⁹
in operatiōe, vtrāq̄ em̄ his diebus bonis comestibilibus, & vino quod bi-
berit addat quintā essentiā auri & perlarū, sicut te docuit prim⁹ liber di-
serete & multū solerte. Hęc est regula, quā seruabis in detrimento senectū-
tis & iuuentutis recuperatiōe. ¶ **Questio.** Pater, videtur mihi impossibi-
le, q̄ senectus retrogradet ad iuuentutē, qm̄ si hoc esset verū, nullus prin-
cipum tyrannorū deuenisset in mortem. etiā nullus alius vtr̄s hac medi-
cina, quia sic deus esset contra seipsum, vt patet Gene. vi. ¶ **Solutio.** Fili,
nō dicimus tibi de retrogradatiōe, sed de illa, quę vltra naturā deuenit,
sicut videmus quotidiē, q̄ plures homines sunt quinquaginta annorū,
& ratione cōplexionis, vel alicuius corruptionis apparēt secundū rei ve-
ritatem. lx. vel. lxx. annorum, & sic de alijs qui nondum habent. xxx. an-
nos, & apparēt secundū rei veritatem. l. annorū, huic tali intendimus p̄-
doctrinam huius canonis succurrere, vt non senescat magis q̄ per naturā
posset senescere, et q̄ reuertatur ad pristinū secundum sensum & vires re-
cuperet, & canos mutet in rubrū vsq̄ ad diē mortis suę cōstitutē p̄ deū.
¶ **Canon secundus qui docet magisteriū in suscitatiōe mortuorū:** q̄ est
vnum de secretis maximis in hoc libro, ¶ In hoc canone mortuos appel-
lamus nō illos q̄ simpliciter sunt mortui, sed illos de quib⁹ vltimate de-
sperat, ita q̄ a medicis & a vitę actibus sunt derelicti in tantū, q̄ etiam
sensibus nō vtunt, huic mortuo in tali desperatione subuenimus, vt fatis
cito resurgat, & loquat et viuat, nisi sit ille vltimus terminus a deo con-
stitutus & magisteriū huius secreti est, vt tribuas sibi quintā essentiā per
se solā: & statim in modicū tempus resurget viuus dñs in stomacho trans-
glutians influat cordi radiū vitę naturalis: & defunctā naturā ipsam vi-
debis reparare, & si vis fili, q̄ hoc fiat in parte. xv. horę, vel quasi in. xx.
punctis horologij, ita vt a circūstantibus credat illusio vel miraculū eui-
dens, habeas celidoniā, cuius flos et fructus est in colore auri intentius &
quattuor elementa extra per magisteriū primi libri, & accipe de elemen-
to ignis, q̄ est tanq̄ liquor olei, & affige noctę quintę essentię in quā-
titate vnus grani tritici, & statim resurget in modicū spaciū, si suffici-
ens fuerit patiens ad ipsam transglutientiā, deinde cōforta eū cū admi-
nistratiōe nostrę quintę essentię p̄ se, & scias q̄ perfecte curabit, nisi dñs
deus iubeat illum oīno mori. ¶ Et dico tibi, q̄ hoc est subtilissimū apud
mo dernos, nec est nisi vnus: qui tanta sciat bona. Ipsi quidē asserunt natu-
rā oīno deuctā posse recuperari cū medicinis cōibus absq̄ nostra q̄nta es-
sentiā & asserūt imposse magnū. Cū n. vidēt hoīem mori dicūt nulla res
in natura est nisi solus deus: qui ab isto periculo istū infirmū posse libe-
rare, quorū cōtrariū asserimus, Tu autē fili opare, secundum doctrinā tibi

Libellus

21

traditam in canone isto. & facies miracula super terram.

¶ Canon tertius, in quo continet scientia in cura leproforū vt reuertan-
tur ad sanitatem pristinam.

¶ Qm̄ iustus deus in pena pct̄i in nos inflixit multos gradus ifirmitatis
et inter alios plaga leprę detestabilior est: ac ignominiosior humano ge-
neri et ē difficilis & aliquñ impossibilis cura ei⁹, vt lepra quę pmittit̄ a deo
sicut lepra gjezi et cōstantinū: quę leprę nullo īgenio humano curari pos-
sunt nisi diuina virtute. Nos v̄o minime hic de talibus lepris loquimur,
nec etiā de illa, quę venit per generationē. Sed nos loquimur de plaga le-
prę: quę aduenit hoībus ex humorū corruptiōe vel venenorū inficientiū
natura, quia huic tali remediū & pfectā sanitatē intendimus pcurare: si
etiā per multū tempus vel modicū pcessit. Recipe igit̄ hoc archanū. s. no-
strā qntā essentia auri & perlariū: et administra patienti p octo dies dādo
sibi mane vnā plenā nucē: & sic plene curabit. Nā hęc cœlestis medicina
est, quę totā leprā cuiusuis humoris peccantis infra modicū tēpus curat.
Hoc quippe est archanū maximū & vtile magisteriū in hac infirmitate.

¶ Itē fili alius modus est in cura hui⁹ morbi: vt accipias aquā factā ex fra-
gis: quę sunt fruct⁹ madriū multū bñ redolētes, & affige illā nostrę qntę essen-
tię, vna cū qntā essentia auri & plariū, quas primus liber te docuit extra-
here ad plenū in canone dissolutiōis metallorū, & applica illi, et videbis
mirabilia vel effectū stupendissimū. Nam etsi addideris eis quintā essen-
tiā, faciet vt itę fortius. Aqua q̄ppe harū dissimulat leprosos, si bibat̄, &
liniant̄ maculę, potissime si ipsam miscueris aquę ardentī. Operare igit̄
fili secundū doctrinā tibi traditam in hoc canone, & noueris te omnē
lepram cum suis speciebus perfecte curare.

¶ Canon quartus in quo continet scientia ad curandū paralelim in quo
cunq; corpore humano. ¶ Paralelis est morb⁹ difficillim⁹ ad curandū in
t̄m, q̄ iudicat̄ apud prudētes modernorū p morbo imposs curatiōis, &
magisteriū huius curatiōis est, vt affigas nostrę qntę essentię herbā: quę di-
cit̄ yua, & saluiā, et grana sinapis, et dā ei in poru p nouē dies, et vnge ex-
terius et noueris dando ei balneū calidū, & humidū, cū his herbis pfe-
cte curabitur in t̄m, q̄ videbit̄ ipsum morbū nunq; habuisse, & ambula-
bit incolumis: et membrū emendabit tanq; si rē illius morbi nunq; ha-
buisset. ¶ Itē alius modus est vt applices qntę essentię nostrę res, q̄ humo-
res viscosos purgāt, et dā patienti per modū supradictū, et scias q̄ perfe-

¶ Canon quintus, q̄ nos docet habere medicinā seu remediū (ete curabit̄
cōtra cōsumptos in toto corpore et nimiiū macilentos sicut sunt hominē, ra-
rę cōplexionis, et pueri, et cōsumpti, et ethici. Est aut̄ oīm illorū curā v̄a cū
nra qntā essentia, iā. n. tibi dixim⁹, q̄ naturā debile cōse. p. , et depditā
restaurat, restauratā cōseruat: et carnē naturalē in corpore nimis macilento
et etiā consumpto procurat. Est autem in hoc fortius magisteriū vt
extrahas ab herba celidonia quattuor elemēta p magisteriū primi libri,

De secretis nature

& accipe elementū aeris: quod est in colore olei optimiter misce cū quinta essentia nostra: & infra modicū tēpus erit virtutis miraculose restauratio & ipse homo fiet pinguis supra q̄ credi pōt. Non est p̄ter istā res in natura, quę tm̄ in his remedijs possit valere. ¶ Itē si accipias carnē cancrorū. i. puluerē alexandrie flu. & misceas nostrę quintę essentię idem faciet. Et nota fili mi, q̄ hęc est vltima cura: quę est in quocūq; genere et specie febrili in tm̄, q̄ si puluis illorū det̄ in esu post signa dignatiōis cognita, perfecte curat patientē a quacūq; febre. Et hoc archanū a malis et iniq̄is custodi.

¶ Canon. vi. qui docet nos curam perfectā demoniacorū, melancolicorū & omnium morborū caducorū. ¶ Vera experientia docet nos, q̄ oēs melancolicus occupat̄ in horribilibus cogitatiōibus. Nam humor ille maliciosus ortū habet a splene & fumi illi⁹ per poros ascēdūt vsq; ad cerebrū et fantasiam mouent: & imaginatiuā cū conturbatione intellectus dormiendo horribilia fantasmata fabricant: vigilando horribilia cogitant: aliquñ autē iste humor est nimis maliciosus & generat epilepsiā, vel apoplexiā. Cū talibus. n. infirmitatibus demones frequēt̄ miscēt̄ in tantum: q̄ infirmitas mixta cū demone torquet patientē. Aliquando autē fiunt stulti, et secū loquunt̄: et videntur multotiens cū hoibus quasi disputare et nō nisi secū disputant: & etiā tales veniunt in desperatione, et se ipsos occidunt. ¶ Cura vero istorū talis est: vt vran̄ nostra quinta essentia: vel q̄ cum ipsa immittant̄ iste medicinę. s. fumustere. Centaurea maior epithimus, thimus, lapis lazuli. eleborus niger. Et dimitte stare in nostra quinta essentia p̄ tres horas: & da ei in potu bis in die et semel in nocte, et vnge ab extra totū corpus et regionē splenis. Ista quippe medicina cerebrum mundificat melancoliam purgat, et letū reddit patientē: & perfecte sanū in decem dies: si istam medicinā cōtinuauerit. ¶ Questio. Pa- ter quō pōt fieri, q̄ demones per medicinas possint a corporibus eijci cū nō habeant corpora, in quibus possint recipere impressiones medicinarū, cū omnis potentia circa obiectū operat̄. ¶ Solutio. Fili, multę rōnes possent assignari in solutiōe huius questionis tam ex testibus sacre scripturę q̄ per rōnem necessariā demones fugari per virtutē medicinarū sensualiū, ideo adduco rōnem sacre scripturę ad solutiōem questionis. Fili scriptura sacra in libro Thobię demonstrat, demones fugari per virtutē rerū sensualiū in modo honesto & sancto, hoc fit cum fumigatiōe et sacrificio &c. Nam in eo. lib. c. 6. dicit̄ q̄ posuit Thobias partem iccoris super carbones et demon fugit a tota domo. Item eo. cap. posuit Thobias partē cordis super carbones, et fumus illius effugauit omne demoniorū genus. Ecce patet fili solutio questionis per sacra scripturā, hoc autē est p̄ credere. Sed si vis fili intelligere quō solutio soluat̄ p̄ rōnem naturalem, accipias ista principia, cā, effectus, iusticia. Vnde facio istā rōnem, omni cā remota, remouēt̄ eius effectus. Itē iusticia est id, cuius rōne red-

Libellus

tur vniciq; quod suū est. Ex prima maxima fili talem rōnem fundam⁹. Demones ad corpora iungunt humana ppter malam dispositionē humoris corrupti, aut infecti melancolici, qui malas figuras, nigras & horribiles format in fantasia, & intellectū conturbat: demones autē has formas habent in cōsuetudine accipere, & cōiter habitare in locis obscuris & solitarijs, q̄ dum per quinque essentię virtutē & aliarū rerū a corpore talis humor expellitur: qui est cā demonū, quare ad tale corpus deueniunt, tūc tps demones simul cū humore euanescent. ¶ Alia vero rō talis est. Sicut p̄as dēi potest & potuit elementorū qualitates stare facere in Acheronta post diem iudicij sine p̄prij substantijs coessentialibus ad vindictam suę diuinę iusticię, sic potest ipsos demones facere pati sub actione rerū sensualium, vt veritas suę p̄tatis, quę cū ipsa iusticia cōuertit habeat subiectū. in quo possit vti suo actu secundū quātitatē culpe. a p̄s. n. q̄ qualitas veritatis esset destructa, ppter defectū liberi arbitrij, rōne cuius deus nō haberet p̄tatem vtendi secundū dispositionē dignitatū in creaturis, q̄ est impossibile. Est igit verū, q̄ deus habet liberū arbitriū, vt vtať secū dū dispositionē suarū dignitatū in principijs creatis, & reddet poenā iuxta quantitātē culpe, & meritū & gloriā secundū suū modū. Non est ergo dubitandū quin deus ad vindictā suę diuinę iusticię submittat demones actionibus rerū sensualium. ¶ Item fili solutio q̄onis p̄libatę patet per actōes micromantię Salomonis. cū qua demones cogunt ad faciēdū opa bona, aut mala virtute verborū, lapidū, & plantarū, patet ergo qualiter demones actioni rerū sensualium submittunt. ¶ Item fili clare pōt intelli gi per actionē ignis auerni, quo torquent aīę damnatę: & ipsimet demones ad multiplicationē suę poenę, quāuis sua substantia nō sit ex qua tuor elementis cōposita: tñ vt sua poena magis multiplicet sentiunt ipsi poenā iussu diuinę iusticię. ¶ Nā fili q̄ cōtra ifinitā substantiā peccat: ifinite peccat: oportet. peccās igit q̄cūq; mō possit magis poenā pati, sed p̄ visionē diuinā nulla pōt eis dari maior q̄ q̄ submittant actioni virtutis rerum sensualium. Et ppter hoc fili extar tibi reuelatio qualiter medicinę sensuales actiones habent ad demones fugandos de quocunq; corpore, vt ere ergo fili ista medicina supradicta, & curabis quoscunq; demoniacos: apoplecticos & melancolicos: & potissime si dictis medicinis addideris herbarū: quę dicit ypericon: quę a p̄s dicit fuga demonū seu p̄forata dicitur, Nam fumigatio seminis eius fugat oēm demonem a proprietate corporis, vel a domo.

¶ Canon septimus: qui docet te curam cōtra illos: qui timorē habent & inconstantiā & cōtra debilitatē post infirmitatē, & ad reparationē audacię & fortitudinis plusq; per naturā posset habere.

¶ Fili nō dicimus tibi in vanū, q̄ nec intellectus humanus pōt capere: neq; lingua narrare miraculosas virtutes: quas deus posuit in quinta essentia vini: & oim rerū elementarū: & inter oēs quintas essentias ad hoc ma

De secretis nature

gisteriū precise valent quintę essentię herbarū peonię, & angelicę, croci, planti, & auri, Si vero oim istarū gntas essentias misces cū quita essentia vini, & dederis ī potu subito, & quasi miraculose, hō qui dictis torqueē infirmitatib⁹ timorē amittit, & debilitatē, & fortitudinē recupat exteriorē & interiorē, in tantū qđ mortē cōtēnit, nec timet qđcūq; sed supra modū efficit audax et fortis viribus. Nam intem sibi vires augmentant, qđ est incredibile, nisi p experimentū appareat effectus. ¶ Est autē fili cautela adhibenda vt tale secretū veniat in manib⁹ tyrannorū, nisi cū fuerit necesse & plicet cōtra paganos, tu adhibeas eis & hoībus armorū in quantitate vni⁹ seminucis plenę & facient mirabilia in prelio. Nā dicimus tibi qđ subito augmentat vires & audaciā, sicut fulgur comburit intima corporis absq; lēsiōne entis.

¶ Canon octau⁹, in quo continet scia ad curandū illos, qui sunt infecti v eneno in potu, vel quouis alio modo sint infecti.

¶ Plagā veneni fili te oportet cognoscere ad ipsam curandā, quare multis modis nostris corpibus cōtingit, sicut ex morfu scorpionū, tyris, vipere, lactani, canis rabidi, vel alterius rei venenosę, & fili cōtingit ex potu & tactu illarū, qbus cito adhibenda est cura, ne pereant. Sumeigit fili quintā essentiā vini, vel quintas essentias, auri, croci, peonię, angelicę, ruthe, raphani, et per seipsam da in potu patienti, & cito curabit. ¶ Item fili vt fortius sit antidotū, mitte quintas essentias rerū, s, dictami rubei, scopę regię, quę p oibus rebus quę repugnāt veneno tenet principatū boligentię, cornu vincornu si pōr haberi, vel ipas res ponas in nostra quinta essentia, & dimitte stare per tres horas, & post da patienti & cito curat⁹ erit, & hęc in potu det, & vngat ab extra locū infectū, et etiā totū corpus, & videbis miraculū effectū in cura venenorum.

¶ Canon 9. qui te docet curā cōtra humores infectos corporis nostri, & cōtra calefactiones, pruriginēs et pediculos.

¶ Fomentū generatōis pediculorū, pruriginū, et calefactionū in humano corpe est humorū corruptio, et humoris infectio et putrefactio, hō, in quā istas infirmitates habet ingetat et est anxius, et nō cessat se scalpere, et in nulla re placitū sumit. Ideoq; fili nulla res est in mundo, quę potius infirmitatē hęc curet qđ illa, quę corpus cōseruat a putrefactiōe quacūq; et humores corruptos cōsumit, et ideo cū nostra quinta essentia, si dederis eā in potu, et vnixeris corpus ab extra, in paucos dies erit pfectē curatus: & potissime fili si ad vngendū misces illi argētū viuū, et ad potandū misce staphisagriā. Est autē fili notandū: qđ qñq; pediculorū cura est impossibilis, vt qđ rōne peccati alicui persone infligit talis morbus, vt habes actū sexto de herode, quē percussit angelus, quia nō dedit honorē deo, & cōsumptus a vermibus expirauit. ¶ Item quidā romanus Imperator a nullo remedio medicorū potuit liberari a pediculis, & cōsumptus ab eis expirauit, nō autē de tali cura, sed de illa, quę secundū naturā euenit loquimur.

Libellus

¶ **Questio.** Pater. quō cognoscam, quē est infirmitas naturalis, & quē est
mittit a diuino iudicio. ¶ **Solutio.** Fili. potes pfecte cognoscere, cū gn
tam essentiā sibi administraueris cū cōpetētib⁹, & nullū sentiet remediū:
tūc pfecte pnosticari potes ipsum ad mortem puenire sine fallacia: qm̄
fili impossibile est, si morbus euenit a natura, cū administratione quinte
essentiē, vt nō sentiat pfectā meliorationē.

¶ **Canon decimus,** qui docet te remediū habere cōtra sperantem. vt infir
mus reducat ad perfectā salutē.

¶ **Apud** vniuersum orbē ille medicus reputat esse maximus inter alios:
qui in paucos dies sciuerit curare quartanā: qm̄ infirmitas est magnē plī
xītatis, & est de natura terre: nullus est medicus, qui cū honore exeat de
cura illius. Si igit hanc infirmitatē curare volueris infra tres vel quattu
or dies da patiētī in potu nostrā quintā essentiā: & vnge super resplenis,
& erit pfecte curatus, Itē si vis vt fortius operet, adde illi quē melancoliā
purgant. quē posuimus supra in cura demoniacorū, & administra patiē
ti, & fortius operabit, si addideris illi sauinā: quē est arbor, quē nascit cir
ca riuos. quia ppriū respectū habet ad hanc febrem. in tantū q̄ si de succo
illius instillaueris duas vel tres guttas succi dico calidi, & mittantē in ore
infirmi: vel in aure tollit feb. illius.

¶ **Canon vndecimus,** qui docet curā perfectam cōtra tertianam:

¶ **Tertiana** febris quēdam vera, quēdā nō vera, in cognitōe aut harū fe
briū, quere doctrinā quā posuimus in p̄dictis libris nostris, sed in cura
illarū, quāuis sit differens apud modernos effectus, nos his cū vna medi
cina generali remediū adhibere intendimus cōtra verā tertianā, quē est de
colera pura. Hanc adhibebis curā. s. q̄ accipias reubarbarū ad quantitātē
ponderis duorū denariorū: & adhibe nostrē quintē essentiē cū vno pon
dere vnus denarij scamoneę pure: & dimitte stare p tres horas: & da pa
tienti ad quantitātē vnus nucis plenę per cōtinuationē triū dies: & erit
perfecte curatus quilibet habens istā febrē, & quia in tertiana nō vera mi
scetur flegma, adhibe huic medicinē turbit, sene, & polipodiū, & da pa
tienti, & curabit pfecte sine errore, si morbus fuerit a natura missus:
hoc est q̄ nō sit missus manu diuina propter aliquod delictum.

¶ **Canon duodecimus,** qui te docet curam in quottidianis febribus.

¶ **Febris** quottidiana, generatur ex corruptione flegmatis & ex abun
dantia eius, & ideo est vera quēdam, & alia non vera, quippe causatur ex
flegmate naturali. Non vera vero causatur ex flegmate non naturali: cū
qua simul corrumpitur aliquis alius humor, quęcunq̄ igit sit febris ista
perfecte curatur cum nostrā quinta essentia per se sola, si dederis in potu
per spaciū dierum trium. Si vero addideris res quę flegma purgāt quas su
pra in areolis inuenies, erit mirabilis affectus. ¶ **Itē** si addideris huic qntē
essentiē per se herbā quē dicit mercurialis, erit medicina fortius operans,

De secretis nature

Experimentū enim est, q̄ si de succo sumas illius, & instillaueris tres guttas in narem dextram: vel aurem patientis, tollit tipum quotidiane: hoc idē faciet si cū medicinis flegma purgantibus addideris illā nostrę quin-
te essentię.

¶ Canon tertiusdecimus, in quo cōtinet̄ scientia ad curādum omnes cō-
tinuas febres.

¶ Fili febris cōtinua multiplex est: quędā fit de sanguine: et ista diuiditur
in ptes duas, quędā em̄ fit ex multitudīne: & quędā ex corruptione illius.

¶ Item quędā fit de colera: & ista diuidit̄ in alias duas partes: quia quędā
est: que fit circa regionē cordis: alia fit in cerebro. ¶ Itē ista quę est in cere-
bro diuidit̄ in duas ptes, q̄a quędā a parte ante, alia a parte retro. ¶ Item
fit ex flegmate, et ista diuidit̄ in partes tres. s. in minorē mediam & maio-
rem, Prima vero febris sanguinis vna dicit̄ sinochus. Alia dicit̄ sinocha.

¶ Item febrīū colerę vna dicitur caufon: alia dicit̄ frenesis: & alia quę fit a
parte retro dicit̄ litargia. ¶ Item alię febres flegmatis enutriunt̄. In febrī-
bus em̄ sanguinis oportet flebothomiam p̄cedere et postea vt applices
illi nostrā quintā essentiā cancorū fluuialīū & camphorę, vel vt misceas
ista ad nostrā quintā essentiā: & des infirmo vt exalet febris et inflāmatio.

¶ Item febrī colericę applica nostrā quintā essentiā cū rebus: quę refrige-
rant tam in potu q̄ ad extra liniendo, & etiā cancos fluuiales cū eis si-
mul addes & camphorā. Item febrī flegmaticę applica nostrā quintā essen-
tiam cū reb⁹, que purgāt flegma: quas eliges vt in tabulis primi libri. Sed
in febre quę fit a parte retro capitis cōpetit illinitio nostrę quin-
te essentię mixtę cū rebus calidis, & q̄ in potu dentur refrigeratiua. ¶ Itē si om-
nibus istis antedictis miscebis quintā essentiā sanguis humani extractā
per doct̄rinā canonis primi libri, quę incipit, Nō p̄termittā, &c. effe-
ctus miraculosos facies in cura istarū febrīū, & ista tibi sufficiant.

¶ Canon quartusdecimus, in quo continet̄ scientia cōtra febres pestilen-
tiales, vt scias curā illarū, cū nullus medicorū sciat his remediū adhibere, cū
pestilentibus febribus nullus modernorū p̄ter vnū sciuit adhibere re-
mediū vtile, ex eo quia ignorant naturā. Tu igitur fili cū christi adiuro-
rio patienti adhibe nostrā quintā essentiā per se solā ad quantitātē vni-
us seminuci plene & perfecte curabit̄. Si autē fili volueris fortio-
rem fa-
cere medicinā, pone in nostra quinta essentia quintā essentiā gentianę
dictam rubei, gariofilati, boli armeni, castorei, scope regię, & ruthę fil-
uestris, & de ista medicina mirabili da patienti, aut appone ista met res
in nostra quinta essentia: & in tres horas applica patienti, & cū gustaue-
rit de ista medicina mirabili radius vitę ascendet ad cor, qui aerem infe-
ctum expellet, vnde fili dicimus tibi in veritate, q̄ postq̄ gustauerit se-
curus erit, q̄ nō p̄clitabit̄ ex illa febre, si infra vnā diē succurus infirmo

¶ Canon, 15. in quo cōtinet̄ scientia in vera cura spasmi.

¶ Spasmius est multiplex, quidā est ex repletōe, alius ex inanitione, ali⁹

qui superuenit in vulneribus qualiscunq; sit, mortalis est. His ergo succurrendū est cū potu & illinitione nostrę quintę essentię, si addideris nostrę quintę essentię reshumidas, quas sumes de tabulis primi libri. ¶ Item summa cura est in hac infirmitate si puocaueris febrem, quā sic puocabis. s. q; assumes herbā: quę dicitur flāmula: & misce cū nostra quinta essentia, & dimittas stare p̄ tres horas. & vnge & frica fortiter arterias & spinam dorsi, & cooperi multū bene cū pannis, & eueniet ei statim febris, postq; venerit ei febris spasmus curat, tunc labora ad curandū eā cū carnibus cancrōnū fluuialiū mixtis nostrę quintę essentię, dando in potu, et vngendo corpus ab extra. Si vero precedens spasmus fuerit ex inanitione comedat infirmus, si vero ex nimia repletionē da sibi dietam. Si autē fuerit superueniens vulnere cōforta vulnus cū ferro ignito prius: postea cū putrefacientibus, postea cū carnē nasci facientibus oibus istis mixtis cū nostra quinta essentia.

¶ Canon sextusdecimus, in quo cōtinet scientia qualiter admistrari debent medicinę laxatiuę, & quomodo possit curari sciatica, podagra: & omne genus guttę, Ab origine orbis vniuersa philosophorū multitudo indagare nō desinit modū administratiōis medicinarū laxatiuarū. Primo vt nō interficiant. Secundo vt nō faciant virtutis casum. Tertio vt sine periculo agant in partibus remotis, & ab illis partibus humores corruptos adducāt. Tempera igitur fili mi dictas medicinas cū nostra quinta essentia, & nō potes in cura tua errare. ¶ Item tibi sepius diximus, q; anrequā admistres p̄portionatā huic dolori vel illi, q; dimittas stare illas medicinas, quę aspectū habent ad illā prius per tres horas in illa, postea ad ministra patienti. ¶ Questio. Pater quare precipis laxatiuas cum quinta essentia administrari, cū oīs virtus rei cuiusq; in centuplo magis: augmētetur ab ipsa quinta essentia q; sine illa: & si hoc pater est verū, nulla medicina tribuat alicui sine mortis periculo. ¶ Solutio. Fili precipim⁹ tibi administrare medicinas laxatiuas cū nostra quinta essentia ad finē vt melius & fortius materia peccans a corpore extrahat, & ad finē vt tibi fili nō impediant tantę expensę. ¶ Item fili i hoc q; dicitur rōne virtutis centuplate: q; applicari nō possunt sine corporis periculo: dicimus fili q; nō est tibi necesse vt admistres in tanta q̄ntitate, sicut administrant ante applicationē nostrę quintę essentię. Exemplū, si de aliqua medicina laxatiua ministrent in quātitate vnius dragmę, ministrat de quinta essentia laxatiua pondus vni⁹ areę, vel si ministrat pondus vnius. 3. derur de quāta essentia pondus vnius dragmę, & sic de alijs ponderibus aliarū medicinarū laxatiuarū secundū suū modū, & sic potest nostra quinta essentia administrari sine damno & periculo. ¶ In cura autē vnius guttę summe bonitatis deus creauit nostrā quintā essentia, & quintā essentiam sanguinis humani, quęlibet em̄ per se, & ambę simul curant oēm febrem, si deris in potu, & vnixeris locū patientē. Si autē vis vt fortius operet, adde

De secretis nature

illis quintis essentis; quintā essentiā ebulli, vel ipsum ebulum mixtū cū di-
ctis quintis essentis, & in tres horas applica in potu & vnge ab extra: &
infra modicū tempus curabitur perfecte, nam herba ista a tota proprie-
tate curat omnē guttam si cocta cum vino supponat loco patienti sic ca-
lida. & in modicum tempus vel dies curat ipsum patientem.

¶ Canon decimusseptimus, qui docet te qualiter potes te habere in om-
nibus curis chirurgicis secundū q̄ fuerit possibile vulnera p̄ naturā reparare.

¶ Filius noster de intentione hic in suma vna breui dare tibi doctrinā gene-
ralē in curis chirurgicis, hoc est qualiter p̄nt curari cū nostra quinta essentia
Fili caput multoties percutit cū ferro, & oportet vti medicinis. Chirurgi-
cus querit subtiliter cū ferro suo & cū digito, si est aliquod os submotū
vt possit confestim trahi, trahat statim, & si aliquod manet fixum cū car-
ne, tū est fractū, ponat sibi per dies oui vitellum cū oleo rosaceo, donec
caro putrefiat & os eleuet: tunc curetur cū quinta essentia consolidati-
ua, & cū illa, que carnē facit crescere. Si ictus sit talis q̄ cutis nō frangat:
tū os fractū fuerit a parte intus: quod pōt cognosci per dolorē capitis in-
gentissimū, & nausea aperitur ad modū cutis, euelletur os statim si po-
test euelli, si nō, ponat illud putrefactiū, donec caro retineas illum euel-
latur per putrefactionē: & os exeat, Si vero os capitis fuerit fixū, ponat
de quinta essentia cōsolidatiua, que infra quinque dies perfecte cōsolida-
bit os. Si vero dura mater fuerit scissa, mittat supra de dicta quinta essen-
tia: que est ingētissime cōsolidatiōis, & pōt fili cognosci scissio dure ma-
tris per pustulas in labijs, sed statim, quia si deit sibi palea ad scindendum
cū dentibus: nō potest prę magno dolore. ¶ Item quia habet faciē plum-
beam, Item si pia mater scissa fuerit vel quouis modo alio taliter, q̄ se-
quāt in ipsa cōtinuitatis solutio: quod pōt cognosci per nauseam sequē-
tē dolorē ingētissimū, & coruscationē lampadū & tonitruorū: quod
sciri pōt per iudiciū patientis, & per plumbeitatem, et oculorū turbatio-
nem &c. fiat illi curatio cū eadem net quinta essentia cōsolidatiua, que
p̄ oculis demonstrabit tibi cōsolidationē: deinde cura vulnus cū quinta
essentia, que facit carnē crescere. Item in alijs membris si sit percussio ab
ense, & scindunt caro, venę, nerui, & os. succurrat igit̄ prius cū igne ter-
rentine & olei, et cum vino quintę essentię mixto & retineat sanguis:
& deinde si fuerit os taliter submotū, quod incōtinenti possit extrahi,
extrahat, deinde ponat sibi stuppa cū albuminibus ouorū mixtis cū mo-
dico nostre quintę essentię, deinde in secunda cura videat, si est aliquod
os, & si incōtinenti potuerit expelli, expellat, si nō ponat sibi stuppa bal-
neata in aqua, cui admisceat vnū modicū quintę essentię, & postea cū vi-
tello oui iam dicto intromittat: donec os possit extrahi, postea vulnus
curet, sicut de alijs dictū est. ¶ Aliquādo fili fit in corpe ictus aliquis cū sa-
gitta, vel cutello, vel cū monili, vel ense armorū: taliter q̄ vadit pfun-
de nimis, & os est strictū. Si aut̄ talis ictus fuit in cerebro, nō pōt curari:

Libellus

25

nisi cū miraculo diuino. Si vero nō tetigerit craneum cū cerebro curetur talis ictus, sicut de alijs diximus. Si aut̄ fuerit in pectore, vel inter spatulas, & tangat membra spiritalia, ponēda est solū quinta essentia, quę sanguinem restringit, postea curet̄ cū galla inuoluta in quinta essentia consolidatiua, & in quinta essentia, quę carnē nasci facit. Si em̄ ictus fuerit in alijs corporis partibus, statim succurrat̄ cū terbentina calida mixta cum oleo, & cū quinta essentia, deinde ponantur sibi prædictę stuppate; & curetur sicut in alijs dictum est.

¶ Fili nota vnā regulam generalem. Omne vulnus nouiter factū in quacuncq; parte corporis, præterq; in capite & in vultu, & in membris spiritalibus, est cū igne conburendū. ¶ Item omnis percussio facta in quacuncq; parte corporis præterq; in capite & in vultu, si fuit profunda: præterq; in naso, est cum filo suenda. ¶ Item omne os fractū cū percussione a petra est extra ducendum. Si vero percussio non fuit a petra non est euellendum; immo est sibi ponendum cathaplasma, & per os sibi tributat in potu quintam essentiam, & infra modicū tempus erit perfecte sanus. ¶ Item si ex percussione viscera fracta & rupta fuerint, ponat̄ interiꝯ us canonus canne, qui ingrediat̄ per vim, et trāseat vltra vulnus ex vtraq; parte per duos digitos, deinde suat̄ cum filo serico et cum acu subtilissima, deinde mittatur intus, et per superficiem visceris rupti: perinde futū est ponatur de quinta essentia cōsolidatiua, demū pars exterior suatur cōsimiliter, et ponat̄ de quinta essentia cōsolidatiua, & curetur sicut de alijs dictum est. ¶ Item fili si rōne percussionis manserit signū magnū sicut multotiens contingit in facie & in alijs partibus corporis, cū hoc poteris ei signū remouere nō oīno, sed q̄ nō videatur ita magnū, et appareat modicum. ℞. masticis, ℥. iij. costarū, malorū granatorū dulciū, ℥. ij. gummi. ℥. ij. croci, ℥. i. ciperi, ℥. ij. carpobalsami, ℥. ij. terbentine lib. ij. olei oliuarum antiquissimi, ℥. iij. pulueriza puluerizanda et cribra, & in pasta cū terbentina et carpobalsamo, et pone ad distillandū ad lambichū vitri simul cum oleo ad ignem lentū, et collige illud, quod distillauerit in receptorio et postea cooperi eū, et pone receptoriū in fimo: vel in fima vintia per quattuor dies, et postea extrahe et vtere illo sicut fit cū balsamo in signis iam dictis, nam pōt̄ fili pro balsamo vendi ad omnē pbationem. ¶ Itē fili mi in apostematibus quibuscunq; vtere quinta essentia purificatiua, sedatiua doloris et mundificatiua, et illa quę carnem nasci facit et cutem. ¶ Item fistula, cancer, plaga curantur cū quinta essentia corrosiua prius, postea cū mundificatiua, postea cum illa, quę nasci facit carnem, et ista sit regula generalis in curis chirurgicę. Et ista fili tibi sufficiat causa bonitatis. Laus deo patri & c.

Excusum Augustę Vindelicorū. Anno Sal.
M.D. XVII. Die vero prima Iulij.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and appears to be a list or index of items, with some lines starting with numbers or letters. The overall appearance is that of a very old, worn document with significant fading and discoloration.

COUNTWAY LIBRARY OF MEDICINE

QD

25

A2 L97

RARE BOOKS DEPARTMENT

22881

2
4

